

08
P-13

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА № 12

Падзяка СТАЛІНУ

Словы К. КРАПІВЫ

Музыка С. ПАЛОНСКАГА

Павольна
(адзін)

1 Мы род-на-му Ста-лі-ну ў пе-сні лю-боў і па-дзя-ку пры-не-слі з па-лёў бе-ла-рус-кай зям-лі. яс-ны-я зо-ры, і чы-сты-я ро-сы у гэ-ту-ю пе-сню ўпля-лі. 2. І я-сны-я зо-ры, і чы-сты-я ро-сы у гэ-ту-ю пе-сню ўпля-лі. 3. дзя-ка-ю ніз-кі па-клон.

1. Мы роднаму Сталіну ў песні
Любоў і падзяку прынеслі
З палёў беларускай зямлі,
І ясныя зоры,
І чыстыя росы
У гэтую песню ўплялі.

2. І словы, што маці спявала,
Як сына свайго спавівала: —
Расці, мой сыночак, расці,
Выходзь, сінявокі,
На шлях, на шырокі,
На Сталінскі шлях у жыцці!

3. І смех дзетвары светлакудрай,
І прыказкі старасці мудрай,
І светлыя мары дзяўчат,
І ціхія нівы,
І горад шумлівы
Адзінаю песняй гучаць.

4. Ты вывеў народ наш з галечы,
Ты даў нам закон чалавечы,
Шчаслівае долі закон.
Прымі, наш любімы,
За шчасце Радзімы
З падзякаю нізкі паклон.

ГОРЬКОВСКАЯ
ОБЛАСТНАЯ

На першай старонцы вокладкі: І. В. СТАЛІН са сваёй маці.

М. Ленін

Скульптура С. Селіханава

ЮСІФ ВІСАРЬЄНАВІЧ СТАЛІН

МОСКОВСКАЯ
ОБЛАСТНАЯ
БИБЛИОТЕКА
ИМ. ДЕНКОВА

У К А З

Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР

Аб узнагароджанні таварыша
Іосіфа Вісарыёнавіча СТАЛІНА
ордэнам ЛЕНІНА

У сувязі з сямідзесяцігоддзем з дня нараджэння таварыша І. В. СТАЛІНА і ўлічваючы яго выключныя заслугі ў справе ўмацавання і развіцця Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік, будаўніцтве камунізма ў нашай краіне, арганізацыі разгрому нямецка-фашысцкіх захопнікаў і японскіх імперыялістаў, а таксама ў справе аднаўлення і далейшага ўздыму народнай гаспадаркі СССР у пасляваенны перыяд, узнагародзіць таварыша Іосіфа Вісарыёнавіча СТАЛІНА ордэнам ЛЕНІНА.

Масква, Крэмль.
20 снежня 1949 г.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР Н. ШВЕРНІК.
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР А. ГОРКІН.

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР Аб устанавленні міжнародных Сталінскіх прэмій „За ўмацаванне міру паміж народамі“

1. Устанавіць міжнародныя Сталінскія прэміі «За ўмацаванне міру паміж народамі».

Прэміі прысуджаюцца грамадзянам любой краіны свету, незалежна ад іх палітычных, рэлігійных і расавых адрозненняў, за выдатныя заслугі ў справе барацьбы супраць падпальшчыкаў вайны і за ўмацаванне міру.

2. Устанавіць, што асобы, якія ўзнагароджваюцца міжнароднай Сталінскай прэміяй, атрымліваюць:

- а) дыплом лаўрэата міжнароднай Сталінскай прэміі;
- б) залаты нагрудны медаль з ізабражэннем І. В. Сталіна;
- в) грашовую прэмію ў размеры 100 тысяч рублёў.

3. Устанавіць, што міжнародныя Сталінскія прэміі «За ўмацаванне міру паміж народамі» прысуджаюцца штогод у колькасці ад 5 да 10 прэмій спецыяльным Камітэтам па міжнародных Сталінскіх прэміях, які ўтвараецца Прэзідыумам Вярхоўнага Совета СССР з прадстаўнікоў дэмакратычных сіл розных краін свету.

4. Прысуджэнне прэмій праводзіць у дзень нараджэння Іосіфа Вісарыёнавіча Сталіна—21 снежня кожнага года.

Першыя прэміі прысудзіць у 1950 годзе.

Масква, Крэмль.
20 снежня 1949 г.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР Н. ШВЕРНІК.
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР А. ГОРКІН.

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ
БІБЛІЯТЭКА
БЕЛАРУСІ

Таварышу Сталіну— вялікаму правадыру і настаўніку, прадаўжальніку неўміручай справы Леніна

Дарагі друг, баявы таварыш, настаўнік і правадыр!

Цэнтральны Камітэт Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў) і Совет Міністраў Саюза ССР у дзень твайго сямідзесяцігоддзя горача вітаюць цябе, вялікага саратніка і друга Леніна, геніяльнага прадаўжальніка яго неўміручай справы, нястомнага будаўніка камунізма, нашага мудрага настаўніка і правадыра!

Разам з Леніным ты, таварыш Сталін, ствараў партыю большэвікоў, у цесным садружстве з Леніным распрацоўваў ідэалагічныя, арганізацыйныя, тактычныя і тэарэтычныя асновы большэвізма, загартоўваў партыю ў суровых баях за вызваленне працоўных, ператварыўшы яе ў самую магутную рэвалюцыйную партыю ў свеце. Бясстрашны рэвалюцыянер, геніяльны тэарэтык, вялікі арганізатар, ты разам з Леніным упэўнена і смела, цвёрда і абачліва вёў партыю, рабочы клас на ўзброенае паўстанне, на сацыялістычную рэвалюцыю.

Разам з Леніным ты, таварыш Сталін, быў натхніцелем і правадыром Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, заснавальнікам першай у свеце Совецкай сацыялістычнай дзяржавы рабочых і сялян. У гады грамадзянскай вайны і іншаземнай інтэрвенцыі твай арганізатарскі і палкаводчы геній прывёў савецкі народ і яго гераічную Чырвоную Армію да перамогі над ворагамі Радзімы. Пад тваім, таварыш Сталін, непасрэдным кіраўніцтвам была праведзена велізарная работа па стварэнню нацыянальных савецкіх рэспублік, па аб'яднанню іх у адну саюзную дзяржаву—СССР.

Калі смерць абарвала жыццё вялікага Леніна, ты, таварыш Сталін, высока ўзняў слаўны сцяг Леніна, смела і рашуча павёў нашу партыю па ленінскаму шляху. Партыя большэвікоў, моцная сваёй вернасцю ленінізму, пракладала нязведаныя яшчэ ў гісторыі шляхі будаўніцтва сацыялізма ў краіне, акружанай кальцом капіталістычных дзяржаў.

Найвялікшае значэнне для перамогі сацыялізма мела развітая і ўзбагачаная табой, таварыш Сталін, ленінская тэорыя аб магчымасці перамогі сацыялізма ў нашай краіне. Ворагі сацыялізма, ворагі савецкага народа і комуністычнай партыі дарэмна прабавалі збіць нашу партыю з ленінска-сталінскага шляху, раскалоць яе знутры, пазбавіць рабочы клас веры ў свае сілы, у магчымасць пабудовы сацыялізма. Ты бязлітасна выкрываў зладейскія, злачынныя спробы ворагаў народа ідэйна разброіць партыю, разбіць яе адзінства, загубіць Савецкую ўладу і сацыялістычную рэвалюцыю. У жорсткай барацьбе супраць здраднікаў справе сацыялізма, супраць трацкістаў, бухарынцаў, буржуазных нацыяналістаў і іншых ворагаў,—вакол цябе, таварыш Сталін, склалася тое кіруючае ядро нашай партыі, якое адстаяла непераможны сцяг Леніна, згуртавала комуністычную партыю і вывела савецкі народ на шырокую дарогу будаўніцтва сацыялізма.

Ажыццяўляючы распрацаваную табой велічную праграму сацыялістычнай індустрыялізацыі нашай краіны, савецкі народ у гістарычна найкарацейшыя тэрміны

ператварыў адсталую ў тэхніка-эканамічных адносінах Расію ў перадавую індустрыяльную дзяржаву. З тваім іменем звязаны магутныя сацыялістычныя будоўлі пяцігодак, гіганты індустрыі, новыя галіны прамысловасці, якія адыгралі рашающую ролю ва ўмацаванні абароназдольнасці нашай дзяржавы.

Пад тваім мудрым кіраўніцтвам, таварыш Сталін, у 1929 годзе ў вёсцы адбыўся гістарычны паварот, раўназначны па сваіх выніках рэвалюцыйнаму павароту ў кастрычніку 1917 года. Комуністычная партыя правяла супольную калектывізацыю сельскай гаспадаркі і на гэтай аснове ліквідацыю кулацтва як класа. У выніку перамогі калгаснага ладу і механізацыі сельскай гаспадаркі ў савецкай вёсцы ўстанавілася новае, сацыялістычнае жыццё, якое вызваліла працоўнае сялянства ад кабалы, разарэння і галечы.

Пад кіраўніцтвам нашай партыі, на чале з любімым Сталіным, Савецкі Саюз стаў магутнай індустрыяльна-калгаснай дзяржавай, краінай пераможнага сацыялізма. Савецкі народ, пабудаваўшы сацыялізм, назаўсёды знішчыў эксплуатацыю чалавека чалавекам, стварыў новы грамадскі і дзяржаўны лад, свабодны ад крызісаў і беспрацоўя, які забяспечвае няўхільны ўздым матэрыяльнага і культурнага ўзроўню працоўных. Канстытуцыя Саюза ССР, справядліва названая народам Сталінскай Канстытуцыяй, замацавала велічныя перамогі сацыялізма, стала прыцягальнай сілай, маяком для ўсяго працоўнага чалавечства.

Абапіраючыся на багацейшы вопыт існавання краіны Саветаў, ты, таварыш Сталін, стварыў цэльнае і закончанае вучэнне аб сацыялістычнай дзяржаве. Развіваючы ленінізм, ты зрабіў геніяльны вывад аб магчымасці пабудовы камунізма ў нашай краіне і аб неабходнасці захавання дзяржавы пры камунізме ў тым выпадку, калі захаванне капіталістычнае акружэнне. Гэты вывад даў партыі і народу ясную перспектыву барацьбы за перамогу камунізма.

З тваім іменем, таварыш Сталін, звязана вырашэнне аднаго з важнейшых пытанняў рэвалюцыі—нацыянальнага пытання. У брацкай сям'і савецкіх народаў раней прыгнечаныя нацыі дабіліся небывалага палітычнага, гаспадарчага і культурнага росквіту. Натхнёная табой дружба народаў СССР з'явілася вялікім заваяваннем рэвалюцыі, адной з крыніц магутнасці нашай сацыялістычнай Радзімы. З перамогай сацыялізма стала несакупальным маральна-палітычнае адзінства савецкага народа, які цесна згуртаваўся вакол партыі Леніна—Сталіна. Наш народ прайкінут гарачым і жыватворчым савецкім патрыятызмам. Пад тваім кіраўніцтвам партыя большэвікоў ажыццявіла сапраўдную культурную рэвалюцыю ў СССР.

У кожнае пераўтварэнне, вялікае або малое, ўзнікаючае нашу Радзіму ўсё вышэй і вышэй, ты ўклаў сваю мудрасць, нястрымную энергію, жалезную волю. Наша шчасце, шчасце нашага народа, што Вялікі Сталін, з'яўляючыся кіраўніком партыі і дзяржавы,

накіроўвае і натхняе творчую стваральную працу савецкага народа на працвітанне нашай слаўнай Радзімы. Пад тваім вадзіцельствам, таварыш Сталін, Савецкі Саюз ператварыўся ў вялікую і непераможную сілу.

Калі гітлераўская Германія навязала Савецкаму Саюзу вайну і над нашай Радзімай нависла смяртэльная небяспека, ты, таварыш Сталін, узначаліў узброеную барацьбу савецкага народа супраць фашызма — злейшага ворага чалавецтва, узяў усіх савецкіх людзей на Вялікую Айчынную вайну, натхніў савецкі народ і яго Узброеныя Сілы на легендарныя справы і подзвігі. Партыя Леніна—Сталіна аб'яднала намаганні фронту і тылу. Твой воінскі і арганізатарскі геній прынес нам перамогу над фашысцкай Германіяй і імперыялістычнай Японіяй.

Вялікі палкаводзец і арганізатар перамогі, ты, таварыш Сталін, стварыў перадавую савецкую ваенную навуку. У бітвах, кіруемых табой, увасоблены выдатныя ўзоры ваеннага апэратыўнага і стратэгічнага майстэрства. Вырасчаныя і выхаваныя табой першакласныя ваенныя кадры з чэсцю ажыццяўлялі сталінскія планы разгрому ворага. Усе сумленныя людзі на зямлі, усе будучыя накаленні будуць славіць Савецкі Саюз, тваё імя, таварыш Сталін, як выратавальніка сусветнай цывілізацыі ад фашысцкіх пагромшчыкаў.

У пасляваенных умовах, кіруючыся тваімі ўказаннямі, увесь савецкі народ накіраваў сваю творчую ініцыятыву на хутчэйшую ліквідацыю вынікаў вайны, на ажыццяўленне грандыёзных планаў далейшага развіцця народнай гаспадаркі і культуры краіны сацыялізма, на палепшанне добрабыту працоўных. Ленінска-сталінскія ідэі аб сацыялістычным спаборніцтве натхняюць савецкіх патрыётаў на новыя працоўныя подзвігі, яны абудзілі вялікую энергію ў сэрцах мільёнаў савецкіх людзей у імя ажыццяўлення вялікай мэты — перамогі камунізма.

З найвялікшай цвёрдасцю і пранікліваасцю накіроўваеш ты, таварыш Сталін, знешнюю палітыку Савецкага Саюза, змагаючыся за мір і бяспеку вялікіх і малых народаў. Нязмерна ўзрос міжнародны аўтарытэт ССРСР, як аплоту міру і дэмакратыі. Працоўныя капіталістычных і каланіяльных краін бачаць у табе вернага і стойкага паборніка міру і абаронцу жыццёвых інтарэсаў народаў усіх краін. Ты запаліў у сэрцах усіх простых людзей зямнога шара непахісную веру ў справядлівую справу барацьбы за мір ва ўсім свеце, за нацыянальную незалежнасць народаў, за дружбу паміж народамі.

Савецкі Саюз пад тваім кіраўніцтвам, таварыш Сталін, адыграў рашаючую ролю ў вызваленні працоўных краін народнай дэмакратыі ад фашысцкіх прыгняцальнікаў, ад ярма капіталістаў і памешчыкаў. Народы гэтых краін поўны пачуцця ўдзячнасці да цябе за тую бескарыслівую брацкую дапамогу, якую аказвае ім Савецкі Саюз у эканамічным і культурным развіцці.

Вялікі карыфей навукі! Твае класічныя працы, якія развіваюць марксісцка-ленінскую тэорыю прыстасоўна да новай эпохі, эпохі імперыялізма і пролетарскіх рэвалюцый, эпохі перамогі сацыялізма ў нашай краіне, з'яўляюцца найвялікшым здабыткам чалавецтва, энцыклапедыяй рэвалюцыйнага марксізма. У гэтых творах савецкія людзі і перадавыя прадстаўнікі працоўных усіх краін чэрпаюць веды, упеўненасць, новыя сілы ў барацьбе за перамогу справы рабочага класа, заходзяць адказы на самыя актуальныя пытанні сучаснай барацьбы за камунізм. Твае працы па нацыянальна-каланіяльнаму пытанню як яркія светачы асвятляюць шлях нацыянальна-вызваленчага руху народаў каланіяльных і залежных краін. Гіганцкія поспехі сіл міру, дэмакратыі і сацыялізма асветлены ленінска-сталінскай рэвалюцыйнай думкай.

Вялікі зодчы камунізма! Ты вучыш усіх большэвікоў высокай патрабавальнасці да сябе і другіх, смелай крытыцы недахопаў і папярэджваеш аб тым, што нельга супакойвацца на дасягнутым, захапляцца поспехамі. Ты вучыш, што крытыка і самакрытыка — гэта дзейная зброя ў барацьбе за камунізм, што неад'емнымі якасцямі партыйных і савецкіх кадраў павінны быць большэвіцкая скромнасць, чулыя і ўважлівыя адносіны да патрэб народа, высокая ідэйнасць і прынцыповасць у барацьбе з усімі праявамі буржуазнай ідэалогіі.

Дарагі таварыш Сталін! Ты заўсёды вучыў і вучыш нас, большэвікоў, быць такімі, якім быў вялікі Ленін, не шкадуючы сіл службы свайму народу, усямерна садзейнічаць далейшаму росквіту нашай любімай Радзімы, рабіць усё для перамогі камунізма. Большэвіцкая партыя, савецкі народ, усё перадавое чалавецтва бачаць у табе настаўніка і правадыра, геніяльнага прадаўжальніка неўміручай справы Леніна. Імя Сталіна — самае дарагое для нашага народа, для простых людзей ва ўсім свеце. Імя Сталіна — гэта сімвал будучай перамогі камунізма. Сэрцы савецкіх людзей і мільёнаў працаўнікоў зямнога шара поўныя гарачай любві да цябе — Вялікі Сталін!

Вялікае шчасце жыць і тварыць у нашай савецкай краіне, належаць да партыі Леніна—Сталіна, да гераічнага пакалення савецкіх людзей, якія змагаюцца ў сталінскую эпоху за таржаства камунізма, пад кіраўніцтвам Сталіна!

Прымі, наш настаўнік і правадыр, наш лепшы друг і баявы таварыш, сардэчныя пажаданні табе многіх год здароўя і плённай працы на карысць большэвіцкай партыі, савецкага народа, на шчасце працоўных усяго свету.

Няхай жыве наш родны Сталін!

Цэнтральны Камітэт
Усесаюзнай Камуністычнай
партыі (большэвікоў)

Совет Міністраў
Саюза ССР

Дарагі таварыш Сталін!

У дзень Вашага слаўнага сямідзесяцігоддзя Прэзідыум Вярхоўнага Савета Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік гарача вітае Вас—вялікага правадыра народаў СССР, геніяльнага кіраўніка Савецкай соцыялістычнай дзяржавы.

Звыш 50 год свайго жыцця Вы аддалі справе барацьбы за перамогу камунізма. Разам з Леніным Вы стварылі нашу гераічную камуністычную партыю большэвікоў, партыю новага тыпу, партыю соцыялістычнай рэвалюцыі.

Разам з Леніным, на чале большэвіцкай партыі Вы прывялі рускі рабочы клас, а з ім і ўсе масы працоўных нашай Радзімы да перамогі Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Разам з Леніным Вы стварылі многанациянальную Савецкую дзяржаву—Саюз Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік, які з'яўляецца жывым увасабленнем брацкай дружбы народаў і прадстаўляе сабой такую сістэму дзяржаўнай арганізацыі, дзе нацыянальнае пытанне і праблема супрацоўніцтва нацый вырашаны так, як яны не могуць быць вырашаны ні ў адной капіталістычнай дзяржаве.

Пасля смерці Леніна Вы згуртавалі партыю вакол ленінскага Цэнтральнага Камітэта і мабілізавалі сілы народа на далейшую барацьбу за поўную перамогу соцыялізма ў нашай краіне. Ва ўмовах новай гістарычнай эпохі Вы, таварыш Сталін, развілі і ўзбагацілі ленінізм. Вы далі ўсебаковае абгрунтаванне ленінскага вучэння аб магчымасці перамогі соцыялізма ў адной краіне, адкрылі перад нашым народам шырокую перспектыву пабудовы камуністычнага грамадства ва ўмовах капіталістычнага акружэння.

Пад Вашым кіраўніцтвам партыя большэвікоў разграміла заклітых ворагаў народа, якія прапавалі перагарадзіць яму шлях да соцыялізма, змяла іх у смеццевую яму гісторыю.

У нашай краіне пад Вашым кіраўніцтвам ажыццёўлена пабудова соцыялістычнага грамадства, праведзены глыбокія сусветна-гістарычныя пераўтварэнні, якія ў корані змянілі эканамічнае, соцыяльнае і духоўнае аблічча нашай Радзімы. Савецкі Саюз у кароткі гістарычны тэрмін з краіны аграрнай і адсталай ператварыўся ў магутную індустрыяльную дзяржаву свету. Мільёны дробных сялянскіх гаспадарак на аснове перамогі калгаснага ладу пераведзены на шлях буйнага соцыялістычнага землеўладання.

Вы з'яўляецеся тварцом Асноўнага Закона Савецкай соцыялістычнай дзяржавы, які наш народ справядліва назваў Сталінскай Канстытуцыяй, бо яна прадстаўляе сабой звод велічных перамог савецкага народа, атрыманых пад Вашым кіраўніцтвам. У Савецкай дзяржаве, якая з'яўляецца самай дэмакратычнай дзяржавай у свеце, назаўсёды знішчаны эксплуатацыйныя класы і пакончана з эксплуатацыйным чалавекам чалавекам. Чалавечая асоба ў СССР разняволена ад усіх акоў эканамічнага, палітычнага і нацыянальнага гнёту, людзі карыстаюцца выгодамі соцыялістычнага ладу, які

не ведае крызісаў і беспрацоўя і забяспечвае няўхільны ўздым матэрыяльнага добрабыту і культурнага ўзроўню ўсіх працоўных. Сталінская Канстытуцыя ўзбройвае наш народ маральна і палітычна на барацьбу за поўную перамогу камунізма.

У гады Вялікай Айчыннай вайны Вы праявілі сябе як геніяльны ваенны стратэг і найвялікшы палкаводзец усіх часоў і народаў. Перад тварам смяротнай небяспекі Вы згуртавалі савецкія народы на барацьбу з вераломным ворагам. З Вашым іменем, увасабляючым палымяны савецкі патрыятызм і бязмежную веру ў перамогу нашай справядлівай справы, гераічная Савецкая Армія зламала хрыбет гітлераўскаму зверу, выкінула яго з свяшчэнных межаў нашай Радзімы і дабіла ў яго ўласным логаве.

Пад Вашым кіраўніцтвам наша краіна ў найкарацейшы тэрмін аднавіла і пераўзыйшла даваенны ўзровень развіцця народнай гаспадаркі, дабілася значнага павышэння матэрыяльнага добрабыту народа, далейшага ўмацавання сваёй ваенна-эканамічнай магутнасці.

Ажыццяўляючы Вашы ўказанні аб арганізацыі новага магутнага ўздыму народнай гаспадаркі, савецкі народ унзўнена і паспяхова прадаўжае перарваны вайной шлях паступовага пераходу ад соцыялізма да камунізма.

Савецкі Саюз пад Вашым кіраўніцтвам вядзе рашучую барацьбу з падпальшчыкамі вайны, за мір ва ўсім свеце, стаіць на чале антыімперыялістычнага лагера, лагера соцыялізма і дэмакратыі. Ваша мудрая і паслядоўная знешняя палітыка высока ўзняла міжнародны аўтарытэт Савецкага Саюза, умацавала яго як аплот міру і бяспекі народаў.

Ваша геніяльнае кіраўніцтва з'яўляецца накіроўваючым і арганізуючым пачаткам, крыніцай духоўнай сілы нашай дзяржавы. З Вашым іменем звязаны ўсе заваяванні савецкага народа, маючыя сусветна-гістарычнае значэнне. Ваша імя з'яўляецца сцягам барацьбы і сімвалам нашай перамогі, яно ўвасабляе адзінства ўсіх сіл савецкага соцыялістычнага грамадства.

З Вашым іменем звязаны надзеі і спадзяванні ўсіх сумленных і свабодалюбівых людзей свету ў іх барацьбе з эксплуатацыяй і прыгнёчэннем за шчаслівую будучыню народаў.

Усёй сваёй самаадданай, рознабаковай і высокароднай дзейнасцю Вы здабылі сабе палымяную любоў, найглыбейшую павагу і бязмежную ўдзячнасць усіх народаў Савецкага Саюза і ўсяго перадавога прагрэсіўнага чалавецтва.

Адзначаючы ў дзень слаўнага сямідзесяцігоддзя Вашы выключныя заслугі перад савецкім народам і соцыялістычнай дзяржавай, Прэзідыум Вярхоўнага Савета Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік выражае Вам патуцці любові і ўдзячнасці ўсяго савецкага народа і шле Вам, нашаму вялікаму правадыру, настаўніку і другу, свае лепшыя прывітанні і гарачыя пажаданні доўгіх год жыцця і работы на шчасце і карысць народаў Савецкага Саюза.

**Прэзідыум Вярхоўнага Савета Саюза
Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік.**

СТАЛІН — СЦЯГ НАШЫХ ПЕРАМОГ

У ЖЫЦЦІ савецкага народа і працоўных усяго свету 21 снежня — дарагая, знамянальная дата. У гэты дзень адзначаецца сёлета 70-годдзе любімага бацькі, друга і настаўніка нашага — Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна.

Жыццё і дзейнасць І. В. Сталіна непарыўна звязана з жыццём і дзейнасцю В. І. Леніна, з гераічнай барацьбой большэвіцкай партыі за перамогу Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, за стварэнне і зацверджанне савецкай улады, за пабудову сацыялізма ў нашай краіне.

З першых крокаў сваёй рэвалюцыйнай дзейнасці Сталін стаў верным саратнікам Леніна. Разам з Леніным таварыш Сталін самааддана арганізоўваў масы, выходзіў іх у рэвалюцыйным духу і накіроўваў на рашучую барацьбу за перамогу рэвалюцыі.

Разам з вялікім Леніным у барацьбе з іматлікімі ворагамі таварыш Сталін ствараў рэвалюцыйную марксісцкую партыю, якая ў кастрычніку 1917 года павяла рабочы клас на штурм капіталізма. Пад кіраўніцтвам Леніна і Сталіна рабочыя і сяляне нашай краіны стварылі першую ў свеце сацыялістычную дзяржаву.

Звергнутыя памешчыкі і капіталісты ўсімі сіламі імкнуліся перашкодзіць сацыялістычнаму будаўніцтву. У змове з капіталістамі іншых краін яны падпрыймалі інтэрвенцыю, каб звергнуць савецкую ўладу. Маладая савецкая рэспубліка знаходзілася ў небяспецы. Партыя заклікала ўвесь народ на барацьбу супроць белагвардзейшчыны і замежных захопнікаў. Ленін і Сталін стваралі і ўмацоўвалі Чырвоную Армію. Гады грамадзянскай вайны прайшлі ў цяжэйшым супрацоўніцтве Леніна і Сталіна. Таварыш Сталін быў галоўнай апорай Леніна ў справе абароны краіны. Партыя і асабіста Ленін пасылалі таварыша Сталіна на самыя рашаючыя і небяспечныя для рэвалюцыі фронты, і ўсюды ён разгортваў гіганцкую работу па арганізацыі перамогі.

«Непасрэдным натхніцелем і арганізатарам важнейшых перамог Чырвонай Арміі быў Сталін, — гаворыцца ў яго біяграфіі. — Усюды, дзе на франтах вырашаўся лёс рэвалюцыі, партыя пасылала Сталіна. Ён быў тварцом важнейшых стратэгічных планаў. Сталін кіраваў рашаючымі баявымі аперацыямі. Пад Царыцынам і пад Пермю, пад Петраградам і супроць Дзенікіна, на захадзе супроць панскай Польшчы і на поўдні супроць Врангеля — усюды жалезная воля і стратэгічны гений Сталіна забяспечвалі перамогу рэвалюцыі».

Самыя слаўныя перамогі савецкіх людзей у гады грамадзянскай вайны звязаны з імем вялікага Сталіна.

Па прапанове Леніна Пленум Цэнтральнага Камітэта партыі ў красавіку 1922 года выбірае Сталіна — лепшага і вернага вучня і саратніка Леніна — генеральным сакратаром ЦК. З таго часу таварыш Сталін цяжменна працуе на гэтым пасту.

Пасля смерці В. І. Леніна ў 1924 годзе таварыш Сталін высока падняў і панёс ланіскі сцяг. Ад імя партыі і ўсяго савецкага народа ён даў вялікую клятву ісці па ланіскім шляху, трымаць высока і захоўваць

у чыстаце вялікае званне члена партыі, захоўваць адзінства нашай партыі, захоўваць і ўмацоўваць дыктатуру пролетарыята, ўмацоўваць саюз рабочых і сялян, ўмацоўваць і пашыраць саюз рэспублік, ўмацоўваць нашу Чырвоную Армію, ўмацоўваць і пашыраць саюз працоўных усяго свету. Гэтую клятву большэвіцкая партыя пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна выконвала і выконвае з часцю.

Следуючы ўказанням Вадзіміра Ільіча, савецкі народ пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна ствараў эканамічную базу для ператварэння нашай краіны з аграрнай у прамысловую.

«Перацварыць нашу краіну, — гаворыў Сталін на XIV з'ездзе партыі, — з аграрнай у індустрыяльную, здольную вытвараць сваімі ўласнымі сіламі неабходнае абсталяванне, — вось у чым сутнасць, аснова нашай генеральнай лініі».

Каб выканаць гэтую задачу, трэба было стварыць цэлы рад невядомых раней новых галін індустрыі, магутную абаронную прамысловасць, пабудавать сучасныя заводы-гігanty. Гэтую грандыёзную работу вёў савецкі народ пад кіраўніцтвам партыі, вялікага Сталіна.

Паспяховае выкананне плана індустрыялізацыі краіны, распрацаванага таварышам Сталіным, стварыла тэхнічную базу для сацыялістычнага пераўтварэння сельскай гаспадаркі краіны. У 1929 годзе пачалася масавая калектывізацыя. З перамогай у вёсцы калгаснага ладу была створана трывалая аснова для магутнага ўздыму краіны.

Вялікаму стратэгу рэвалюцыі — Сталіну прышлося весці рашучую барацьбу з рознымі варожымі групамі, якія не хацелі бачыць нашу краіну краінай буйнай індустрыялізацыі і калектывнай сельскай гаспадаркі. Партыя, кіруемая Сталіным, вышла з гэтай барацьбы пераможцай, разграміўшы трацкістаў і бухарынцаў.

Новы перыяд развіцця нашай краіны паставіў і новыя задачы. Па ўзроўню прамысловай вытворчасці мы адставалі ад перадавых капіталістычных краін. Каб іх дагнаць, неабходна было далейшае ўзмацненне тэмпаў вытворчасці. Партыя ўзняла працоўныя масы на сацыялістычнае спаборніцтва. Па ўсёй краіне шырокай хваляй разлілося спаборніцтва і ўдарніцтва. Спаборніцтва рабіла карэнны пераварот у поглядах людзей на працу. Праца ператварылася ў справу чэсці, славы, доблесці і гераіства.

Выкананне планаў першай пяцігодкі патрабавала рэканструкцыі ўсіх галін народнай гаспадаркі на базе новай, сучаснай тэхнікі. Тады правадыр партыі Сталін выставіў лозунг: «Тэхніка ў перыяд рэканструкцыі вырашае ўсё».

Таварышу Сталіну належыць вялікая заслуга ў тым, што ён, мабілізоўваючы ўсе працоўныя сілы народа

В. І. Ленін і І. В. Сталін сярод дэлегатаў на 3 з'ездзе Соведаў. Студзень 1918 года. Мал. мастака П. Васільева.

для справы індустрыялізацыі і калектывізацыі, узняў пытанне аб ролі жанчын у працы і грамадска-палітычным жыцці і даў яму правільнае вырашэнне. Таварыш Сталін падняў на небывалую вышыню работніц і сялянск, праяўляючы бацькоўскія клопаты аб уцягненні іх у грамадскую вытворчасць, павышэнні іх кваліфікацыі, вылучэнні на кіруючую работу. Таварыш Сталін асабіста цікавіцца, як жывуць і працуюць жанчыны ў нашай краіне. На з'ездзе калгаснікаў-ударнікаў, на нарадах стаханаўцаў, камбайнераў Іосіф Вісарыёнавіч гутарыў з радавымі работніцамі і калгасніцамі, трактарысткамі, даяркамі, гераінямі бурачных палёў, абмяркоўваў у дэталі пытанні тэхнікі вытворчасці ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі, даваў ім указанні, натхняў і акрыляў надзеямі, усяляў упэўненасць у сілах.

У 1934 годзе адбыўся XVII з'езд камуністычнай партыі. К гэтаму часу перамагла палітыка індустрыялізацыі і калектывізацыі, перамагло вучэнне аб магчымасці перамогі соцызлізма ў адной краіне. У дакладзе на з'ездзе партыі таварыш Сталін даў канкрэтную праграму ва ўсіх галінах работы на ажыццяўленню другой пяцігодкі. Партыя, таварыш Сталін павялі працоўных да новых перамог. Пад непасрэдным кіраўніцтвам таварыша Сталіна наша краіна з эканамічна адсталай ператварылася ў індустрыяльную з высока развітай тэхнікай і буйнай калектывізацыяй сельскай гаспадаркай. Рост тэхнічнай аснашчонасці краіны патрабаваў людзей, авалодаўшых тэхнікай. На ўказанню таварыша Сталіна была вырашана і важнейшая задача падрыхтоўкі кадраў. Заклік таварыша Сталіна «Кадры вырашаюць усё» знайшоў гарачы водгук і азнаменаваўся новым працоўным уздымам.

Змены, што адбыліся ў прамысловасці і сельскай гаспадарцы нашай краіны, прывялі да карэнных змен і ў суадносінах класаў. У сувязі з гэтым неабходна было ўнесці змены ў Канстытуцыю, прынятую яшчэ ў 1924 годзе. Пад старшынствам вялікага Сталіна спецыяльная камісія вырацавала праект новай Канстытуцыі. Пасля вывучэння і абмеркавання ўсім савецкім народам праект Канстытуцыі 5 снежня 1936 года быў зацверджан Надзвычайным VIII з'ездам Соведаў. Народ назваў новую Канстытуцыю імем яе тварца—Сталінскай.

У гэтым вялікім сталінскім Законе запісаны перамогі соцызлізма ў нашай краіне, дасягнутыя ў партыі працаў мільённых мас. Упершыню за ўсю гісторыю чалавецтва савецкія людзі атрымалі самую дэмакратычную канстытуцыю ў свеце. Сталінская Канстытуцыя прадаставіла працоўным усеагульнае, роўнае і прамое выбарчае права пры тайным галасаванні, права на працу, асвету, адпачынак і забяспечаную старасць. Канстытуцыя замацавала найвялікшыя перамогі соцызлізма ў СССР, падвела вынікі барацьбы і перамог пад кіраўніцтвам вялікага Сталіна і з'явілася вялікай праграмай барацьбы для працоўных усіх капіталістычных краін свету.

Выбары 12 снежня 1937 года ў Вярхоўны Совет СССР прадэманстравалі перад усім светам маральна-палітычнае адзінства савецкага народа, яго бязмежную адданасць справе партыі большэвікоў, невычарпальную любоў да свайго настаўніка і правадыра — таварыша Сталіна.

Партыя большэвікоў, вялікі Сталін цвёрда і упэўнена вялі працоўных па шляху завяршэння пабудовы бяскласавага соцызлістычнага грамадства і паступовага пераходу ад соцызлізма да камунізма.

У чэрвені 1941 года мірная стваральная праца савецкіх людзей была парушана вераломным нападам нямецка-фашысцкіх варвараў. Над нашай краінай нависла сур'ёзная небяспека. І ў гэтую цяжкую гадзіну на чале ўзброеных сіл Савецкага Саюза стаў наш правадыр і настаўнік—таварыш Сталін.

За гады сталінскіх пяцігодак у нашай краіне была створана магутная эканамічная база, якая ў гады Вялікай Айчыннай вайны была, як вядома, выкарыстана для актыўнай абароны нашай краіны і разгрому нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Вялікі палкаводчы геній Вярхоўнага Галоўнакамандуючага, кіраўніка партыі і савецкай дзяржавы — таварыш Сталін, гераізм Савецкай Арміі і партызан, самаадданая праца савецкіх людзей у тылу змаглі пераадолець гіганцкія цяжкасці вайны, канчаткова разграміць каварнага і лютага ворага.

Савецкі народ усе свае лепшыя пачуцці і думы, сваю глыбокую ўдзячнасць звяртае да арганізатара нашых перамог—вялікага Сталіна, які правёў наш народ праз усе цяжкасці і выпрабаванні вайны і выратаваў краіну ад пагібелі.

«Гэта наша шчасце, — гаварыў таварыш Молатаў, — што ў цяжкія гады вайны Чырвоную Армію і савецкі народ вёў уперад мудры і выпрабаваны правадыр Савецкага Саюза — Вялікі Сталін».

З імем таварыша Сталіна ўвайшлі ў гісторыю нашай краіны і ў сусветную гісторыю слаўныя перамогі Савецкай Арміі.

Пад кіраўніцтвам Сталіна савецкі народ прыступіў да мірнага будаўніцтва і дабіўся вялікіх поспехаў. Даваеннага ўзроўню ў сваім развіцці дасягнулі наша прамысловасць і сельская гаспадарка.

З кожным днём усё больш і больш здабываецца ў нас вугалю, руды і нафты, выплаўляецца чыгуну і сталі. Расце добрабыт народа. Нябачаных поспехаў дабілася наша перадавая навука і культура.

Вялікую арганізатарскую дзейнасць І. В. Сталін бліскуча спалучае з распрацоўкай рэвалюцыйнай тэорыі. У сваіх класічных творах ён адстойвае ленінізм—самую моцную і вострую зброю рабочага класа—ад усіх і ўсякіх ворагаў, развівае ў новых абставінах марксісцка-ленінскую тэорыю. Вялікаму Сталіну належыць развіццё і распрацоўка ленінскай тэорыі аб магчымасці перамогі сацыялізма ў адной краіне. Таварышам Сталіным распрацаваны і ператвораны ў жыццё ўказанні Леніна аб індустрыялізацыі і калектывізацыі. Разам з Леніным таварыш Сталін стварыў вучэнне па нацыянальнаму пытання.

Гарай любіў і бязмежнай адданасцю адказвае савецкі народ свайму правадыру. Гіганцкі размах усе-народнага спаборніцтва ў часе сямідзесяцігоддзя таварыша Сталіна ахапіў усю нашу краіну. На стаханаўскую вахту ўсталі работніцы і рабочыя, новых поспехаў дабіліся працаўнікі вёскі. У сваіх пісьмах і абавязацельствах працоўныя запэўніваюць савецкі ўрад, што сваёй самаадданай працай яшчэ больш умацуюць магутнасць нашай Радзімы і даб'юцца новых вытворчых поспехаў.

З вялікай, невыказнай радасцю адзначае 70-годдзе таварыша Сталіна беларускі народ. Усе свае лепшыя думкі і пачуцці шле ён лепшаму другу свайму і настаўніку, арганізатару і стваральніку беларускай дзяржавы — вялікаму Сталіну і жадае яму доўгіх, доўгіх год жыцця на карысць нашай вялікай Радзімы і працоўных усяго свету.

І. В. Сталін і ўдзельніцы нарады стаханаўцаў баваўняных палёў: Мамлякат Нахангала і Эне Гельдыева (1935 г.).

Фото Ф. Кіслова.

«Незабыўнае». (Кіраўнікі партыі і ўрада ў прэзідыуме нарады грамадскіх работніц цяжкай прамысловасці ў Крэмлі). Карціна мастака В. П. Ефанава.

ПРАВАДЫРУ НАРОДАЎ

Якуб КОЛАС

Настаўнік наш мудры! Для шчасця людскога
Ты сонцам заззяў над зямлёй,
Каб цемрадзь і холад развезаць былога,
Каб ленинскай новаю, вернай дарогай
Народы вясці за сабой.

Прайшлі мы з табою, наш бацька, не мала
Суровых і трудных дарог,
І многа на іх перашкод паўставала,
Ды волі магутнай тваёй не зламалі —
Ты ўвенчан вянком перамог.

З галечы, з бядоты, з руін разбурэння
Узняў ты наш край да нябёс
І засеў іскрысты адборным насеннем
Ты сееш, наш сейбіт, людскім пакаленням,
Каб новаю праўдай ён рос.

І шчодрага севу багатыя нівы
Сягоння красуюць, шумяць.
На людзях савецкіх, на дзецях шчаслівых,
На руху няспынным, на кроках імклівых
Ляжыць твае праўды пячаць.

Ты зрокам сваім праніклівым, арліным,
Угледзеў крыніцы тых сіл,
Што марна драмалі пад згорбленай спінай,
І ты скіраваў іх па той пуцявіне,
Дзе поўны размах для іх крыл.

З табой, правадыр наш, ярчэй гараць зоры —
На небе, на вежах Крэмля.
Табе пакараюцца скалы і горы,
Бурлівыя рэкі, пустэлі, азёры,
З табою квітнее зямля.

І ёю не мала твой розум заняты,
Каб выгляд надаць ёй другі,
Каб быў ураджай яе пышны, багаты,
Каб ветру сухому зялёныя шаты
Пяскам запынілі шляхі.

У час небяспекі, калі чорнай хмарай
Злы вораг наш край аблягаў,
І скарбы знішчалі фашысты-пачвары,
А водблеск злавесны і дым ад пажараў
У неба, як мора, шугаў, —

Ты голасам друга народ свой паклікаў:
— Браты мае, сёстры, зважай!
У дом наш варваўся разбойнік, звер дзікі
І зграі крывавай натоўп многалікі...
На бой, мой народ, паўставай! —

Узважыў ты сілы варожага стану
І тактыку іх у баю.
Разгром для іх ладзіў па ўласнаму плану:
Стратэгіі, штабам фашысцкім сатканай,
Ты супрацьпаставіў сваю.

Масква, Ленінград, Сталінград, Севастопаль
І сотні другіх гарадоў,
Дзе віхры смяротныя значылі тропы,
Дзе біў ты няшчадна тырана Еўропы —
І тут ён пагібель знайшоў.

Стаішь ты, як волат, над светам высока
На варце законаў людскіх.
У постаці — сіла і мудрасць прарока,
А зоркія вочы сягаюць далёка
І ветлівасць свеціцца ў іх.

Ты прасты і мудры, народам зычлівы,
Ты — бацька ім родны і брат,
І мужага сэрца твайго ўсе парывы
Ты ім аддаеш, каб быў справядлівы
Парадак на свеце і лад.

Ты — сцяг перамогі, Ты — сімвал свабоды,
Ты — дружба народаў, Ты — мір.
Жыві-ж, наш настаўнік, Ты многія годы,
Цябе праслаўляюць у песнях народы, —
Адзіны Ты наш правадыр!

НЕЗАБЫЎНАЯ СУСТРЭЧА

Я МЕЛА вялікае шчасце бачыць і чуць правадыра. Трынаццаць год таму назад у вялікай залі Крэмлёўскага палаца сабраўся Надзвычайны VIII з'езд Саветаў, які абмяркоўваў і прымаў Канстытуцыю Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік. Не забыць мне той хвіліны, калі ў прэзідыуме паявіўся таварыш Сталін і яго саратнікі. Усе дэлегаты і госці падняліся ў адзіным парыве і сустрэлі бурнай працяглай авацыяй тварца Канстытуцыі, чалавека, даўшага шчасце і радасць працоўным,—вялікага Сталіна. «Ура таварышу Сталіну!», «Няхай жыве вялікі Сталін!», «Слава таварышу Сталіну!»—неслася з усіх бакоў. Мне нібы паднялі ўверх нябачныя крылі, я забылася аб усім і толькі глядзела на самага дарагога чалавека. Авацыя ў чэсць таварыша Сталіна працягвалася каля гадзіны. На розных мовах дэлегаты абвешчвалі здравіцу ў чэсць вялікага Сталіна, жадалі яму шмат год жыцця.

Дэлегаты Беларусі сядзелі недалёка ад прэзідыума. Я вельмі добра бачыла Іосіфа Вісарыёнавіча, выразна чула яго кожнае слова. Калі ён гаварыў аб перамозе соцыялізма ў нашай краіне,—горла гучэў яго голас.

Зразумела і проста раскажаў Іосіф Вісарыёнавіч аб аспоўных асаблівасцях праекта Канстытуцыі. Запам'яталіся яго словы аб тым, што ў нас няма розніцы ў правах паміж мужчынамі і жанчынамі. Я тады глянула навокал—у залі сядзела многа жанчын. Былі і узбеккі, і грузінкі, і беларускі, і украінкі. «Так, Гэта савецкая ўлада, гэта партыя большэвікоў, гэта Ленін і ты, дарагі Сталін, парадзілі нас»,—шаптала я.

Усе віталі яго словы аб тым, што наша савецкае сялянства з'яўляецца зусім новым сялянствам, якога больш ужо не эксплуатауюць кулакі і памешчыкі. Сэрца маё пецылася і я паўтарала: «Дзякуй табе, бацька! Гэта ты дапамог нам скінуць ярмо кабалы».

Таварыш Сталін адказаў тым буржуазным крытыкам, якія называлі Канстытуцыю СССР пустой абяцанкай. Мне моцна запам'ятаўся яго адказ, што савецкая ўлада ліквідавала клас памешчыкаў і перадала зямлю сялянам, што заводы, банкі, чыгункі, усе сродкі вытворчасці з'яўляюцца ўсенародным здабыткам, соцыялістычнай уласнасцю. У нас знішчана беспрацоўе. Савецкая ўлада ажыццявіла права на працу, асвету і адпачынак, забяспечыла лепшыя матэрыяльныя і культурныя ўмовы рабочым, сялянам і інтэлігенцыі. Усё гэта не абяцанкі, а сапраўднасць.

З трыбуны гучалі мудрыя словы правадыра, поўныя любові да народа:

«У выніку пройдзенага шляху барацьбы і нястач прыемна і радасна мець сваю Канстытуцыю, якая трактуе аб пладах нашых перамог. Прыемна і радасна ведаць, за што біліся нашы людзі і як яны дабіліся сусветна-гістарычнай перамогі. Прыемна і радасна ведаць, што кроў, пралітая нашымі людзьмі, не праішла дарэмна, што яна дала свае вынікі».

Не забыць мне дзён работы з'езда! Я адчувала, як наш правадыр любіць народ. Кожнага прамоўцу ён слухаў уважліва, падбадзёрваў, таму што многія хваляваліся. І не дзіўна. Я не выступала, а перажывала за тых, хто выступаў. Мне хацелася, каб яны гаварылі яшчэ лепш, бо іх слухае Сталін.

У дні работы з'езда прыбыла дэлегацыя ад нашай рэспублікі з пісьмом і падарункамі таварышу Сталіну

ад беларускага народа. Пісьмо, вышытае шоўкам на шаўковым матэрыяле, неслі ў вялікім шкляным футляры чатыры чалавекі. Народная артыстка СССР Л. П. Александроўская прачытала тэкст пісьма. Уся зала вітала пасланцоў Беларусі. Іосіф Вісарыёнавіч паціснуў рукі таварышам, якія ўручалі падарункі.

Так і хацелася падыйсці да таварыша Сталіна і з нізкім паклонам падзякаваць ад усяго сэрца за тое, што мне—простай сялянцы—аказана такое давер'е—разам з усімі дэпутатамі абмяркоўваць і прымаць новую Канстытуцыю краіны пераможнага соцыялізма.

Гэты з'езд з'явіўся для мяне вялікай палітычнай школай. Я зразумела, што, дзе Сталін,—там перамога!

Вось чаму мне не страшны цяпер ніякія цяжкасці. У гады вайны я працавала ў калгасе далёкай Татарыі, але ведала, што прыдзе час, калі вярнуся ў родны калгас, бо так сказаў Сталін.

Наш калгас «Новы шлях» поўнасьцю разбурылі немцы. Таварыш Сталін сказаў—неабходна хутчэй залячыць раны, нанесеныя вайной. Мы іх залячылі. Калгас наш, як і раней,—моцны і дружны. Мы разлічыліся з дзяржавай па ўсіх відах паставак, датэрмінова не толькі выканалі, але і перавыканалі трохгадовы план развіцця жывёлагадоўлі. З года ў год расце наша гаспадарка. Мы ўжо поўнасьцю засвоілі севазварот, давалі пасеўную плошчу да даваеннай, з года ў год павышаем ураджайнасць палёў.

Нашы лепшыя людзі—ільнаводкі, бульбаводкі—адзначаны ўрадавай узнагародай. Усяго ў калгасе ўзнагароджана 9 чалавек. У тым ліку і я ўзнагароджана ордэнам Леніна. Ільнаводка Юлія Быкава сабрала высокі ўраджай лёну—урад па заслугах узнагародзіў яе ордэнамі Леніна і Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Шыманская А. А. на замацаваным за ёй участку вырасіла ільнонасення па 6,3 цэнтнера, а ільновалакна па 6 цэнтнераў з гектара. За стаханаўскую працу Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР яна ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Бульбаводка Шыманская Спепаніда сабрала з кожнага гектара па 320 цэнтнераў бульбы. Урад удастоіў яе высокай узнагароды—ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга. Добра працуе ільнаводка Хадкевіч В. Т. Яна збірае на сваім участку па 6 цэнтнераў ільновалакна і звыш 6 цэнтнераў ільнонасення. Яе партрэт можна ўбачыць на раённай Дошцы гонару сярод лепшых хлебаробаў раёна.

У тым, як расце і мацнее наш калгас, як культура і заможнасць прыходзяць у дамы калгаснікаў, як калгаснікі становяцца актыўнымі будаўніцкамі новага камуністычнага грамадства—відна штурхнёная і мудрая палітыка нашага ўрада, партыі большэвікоў і асабіста таварыша Сталіна.

І мы імкнемся працаваць так, каб наша Радзіма была яшчэ мацнейшай і прыгажэйшай. Я, як і ўсе грамадзяне Савецкага Саюза, ад шчырага сэрца жадаю, каб на радасць нам, на гора ворагам жыву ў добрым здароўі доўгія гады наш дарагі і любімы Іосіф Вісарыёнавіч Сталін!

Соф'я ШЫМАНСКАЯ,

старшыня калгаса «Новы шлях» Дрысенскага раёна Полацкай вобласці.

І. В. Сталін з дэлегатамі нацыянальных рэспублік.
Малюнак мастака П. Васільева.

ЛЕПШЫ ДРУГ СОВЕЦКІХ ЖАНЧЫН

ДВАЦЦАЦЬ ПЕРШАГА снежня 1949 года — дзень сямідзесяцігоддзя вялікага правадыра і настаўніка Іосіфа Вісарыёнавіча Сталіна. Гэтую дату савецкі народ і яго шматлікія сябры ва ўсім свеце адзначаюць як дзень усенароднай урачыстасці.

Усім сваім пудоўным жыццём, якое цалкам аддана барацьбе за інтарэсы працоўных, таварыш Сталін заслужыў народную любоў, найвялікшую павагу і бязмежную адданасць.

Пад кіраўніцтвам найвялікшых геніяў чалавецтва — Владзіміра Ільіча Леніна і Іосіфа Вісарыёнавіча Сталіна ў Савецкім Саюзе ажыццявілася спрадвечная мара прыгнечаных і абяздоленых аб жыцці без паноў і слуг, без эксплуатацый і эксплуатаемых. Жанчыны — самая прыгнечаная і бяспраўная частка чалавецтва — сталі ў нашай краіне роўнапраўнымі грамадзянкамі.

Ленін і Сталін вучылі, што поспех рэвалюцыйнага руху, поспех рэвалюцыі залежыць ад таго, у якой меры ў ім прымуць удзел працоўныя жанчыны. Таварыш Сталін пісаў: «Ші адзін вялікі рух прыгнечаных не абыходзіўся ў гісторыі чалавецтва без удзелу працоўных жанчын».

Таварыш Сталін заўсёды праяўляў бацькоўскія клопаты аб працоўных жанчынах. На ўсіх этапах барацьбы і сацыялістычнага будаўніцтва, калі перад партыяй, перад краінай паўставалі новыя задачы, ён указваў на самае галоўнае, самае асноўнае, што магло дапамагчы росту і развіццю жаночага руху, актыўнаму ўдзелу жанчын у сацыялістычным будаўніцтве.

Таварыш Сталін раскрыў перад партыяй перспектывы развіцця жаночага руху. Ён указваў, што жанчыны — работніцы і сялянкі — з'яўляюцца найвялікшым рэзервам рабочага класа. Гэты рэзерв неабходна выз-

валіць ад уплыву буржуазіі і павесці пад сцягам пролетарыята, каб выканаць рашаючую задачу рабочага класа — ператварыць працоўных жанчын з рэзерва ў «армію работніц і сялянак, якая дзейнічае плячо ў плячо з вялікай арміяй пролетарыята».

У першыя гады савецкай улады Іосіф Вісарыёнавіч лічыў важнейшай справай палітычную асвету работніц і сялянак. «Калі наша краіна ўзялася сур'ёзна за будаўніцтва новага савецкага жыцця, то хіба не ясна, што жанчыны гэтай краіны, якія прадастаўляюць палавіну яе насельніцтва, будуць служыць гірай на нагах пры ўсякім руху наперад, калі яны застануцца і надалей забітымі, несвядомымі, цёмнымі?». Разам з усім рабочым класам жанчына-работніца будзе нашай сацыялістычнай прамысловасцю. «Яна можа дапамагчы агульнай справе, калі яна свядомая, калі яна палітычна асвечаная. Але яна можа загубіць агульную справу, калі яна забітая і цёмная, вядома, не па сваёй зллой волі, а па цёмнаце сваёй». Калі жанчына-сялянка вызваліцца ад цемнаты і невуцтва, яна можа дапамагчы развіццю сацыялістычнай сельскай гаспадаркі, а калі застанецца ў палоне невуцтва, можа затармазіць усю справу.

Мудрыя ўказанні таварыша Сталіна адкрылі жанчынам дарогу да самастойнага працоўнага творчага жыцця, да ведаў, да культуры. Дзесяткамі вылічалася колькасць пісьменных жанчын, работніц і сялянак, у былой царскай Расіі, а тым больш Беларусі, якая была на становішчы каланіяльнай ускраіны. У выніку клопатаў партыі аб ажыццяўленні ўказанняў таварыша Сталіна ў нас няма такой галіны прамысловасці, сельскай гаспадаркі, навукі, мастацтва, дзе-б жанчыны не займалі вядучага месца нароўні з мужчынамі. Мільёны жанчын атрымалі вышэйшую і сярэднюю адукацыю, авалодалі складанымі прафесіямі, сталі інжынерамі,

тэхнікамі, аграномамі, урачамі, высокакваліфікаванымі работніцамі, майстрамі высокіх ураджаў.

Сталінскія пяцігодкі зрабілі непазнавальнай нашу краіну. Беларусь з адсталай аграрнай ускраіны ператварылася ў квітнеючую індустрыяльную рэспубліку. І ў цудоўных карпусах фабрык і заводаў, у складанейшых машынах, у тысячах метраў тканін, абутку, у добраўпарадкаваных жылых дамах, школах, клубах і больніцах ёсць велізарная доля працы свабодных савецкіх жанчын. Імёны знатных закройшчыц Ганны Родчанкавай з Гродна і Ганны Галубковай з Віцебска, бетоншчыцы—дэпутата Мінскага гарадскога Савета—Марынай і многіх іншых гавораць аб працоўнай славе савецкіх жанчын.

Не было істоты больш цёмнай і забітай, чым жанчына-сялянка. Боўкі бацькоўскіх клопатаў праявіў таварыш Сталін, каб вывесці на адзіна правільны шлях усё сялянства і адкрыць шырокую дарогу да самастойнасці жанчыны-сялянкі. «Жаночае пытанне ў калгасах — вялікае пытанне, таварышы, — гаварыў І. В. Сталін на першым з'ездзе калгаснікаў-ударнікаў. — Я ведаю, што многія з вас недацэньваюць жанчын і нават пасмейваюцца з іх. Але гэта памылка, таварышы, сур'ёзная памылка... Калгасны рух вылучыў на кіруючыя пасады цэлы рад выдатных і здольных жанчын. Паглядзіце на з'езд, на яго склад, — і вы ўбачыце, што жанчыны ўжо даўно прасунуліся з адсталых у перадавыя. Жанчыны ў калгасах — вялікая сіла. Трымаць гэтую сілу пад спудам, значыць дапусціць злачынства. Наш абавязак заключаецца ў тым, каб вылучаць уперад жанчын у калгасах і пусціць гэтую сілу ў справу».

Калгасны працадзень устанавіў сапраўдную і поўную роўнасць мужчын і жанчын у вёсцы. Калгасны лад зрабіў працоўную сялянку роўнай працоўнаму мужчыне. «Без калгасаў—няроўнасць, у калгасах — роўнасць правоў. Няхай памятаюць аб гэтым таварышы калгасніцы і няхай яны берагуць калгасны лад, як зямлю вока».

Таварыш Сталін, як умелы садоўнік, сачыў за ростам перадавых калгаснікаў і калгасніц, своечасова дапамагаў і падбадзёрваў іх. Хто не памятае яго задзімленых бацькоўскіх гутарак з пачынальнікамі стаханавскага руху на калгасных палях, з Марыяй Дземчанка, Пашай Ангелінай, дзяўчынкай Мамлякат. Высокародны сталінскі пасеў даў небывалы ўраджай. Да выдатных імёнаў Марыі Дземчанка і Пашы Ангелінай далучыліся імёны тысяч звеннявых, брыгадзіраў, трактарыстаў, даяраў, свінараў. Выраслі выдатныя Героі Соцыялістычнай Працы, і сярод іх—беларускія сялянкі Еўдакія Кухарава, Тамара Шкурко, Надзежда Рудніцкая, Аляксандра Шаптыка і іншыя. Сваім перадавым вопытам яны ўзбагачаюць савецкую агранамічную навуку, аддаюць усе свае сілы і ўменне, каб прымножыць багацце нашай Радзімы, умацоўваць калгасны лад і калгаснае жыццё.

Таварыш Сталін не раз падкрэсліваў вялікую місію жанчын, як выхавальніц будучага пакалення. «Жанчыны... складаюць велізарную армію працы, і яны закліканы выхоўваць нашых дзяцей, наша будучае пакаленне, г. зн. нашу будучыню».

Нястомнымі сталінскімі клопатамі акружаны маці і мацярынства ў нашай краіне. Спецыяльная сетка медыцынскіх устаноў абслугоўвае жанчын і дзяцей. Яслі, дзіцячыя сады, школы—усё садзейнічае таму, каб

жанчына магла спакойна працаваць, прымаць актыўны ўдзел у грамадскім жыцці, выхоўваць сваіх дзяцей. Сталінская Канстытуцыя законадаўча замацавала правы працоўных жанчын. Няма такой іншай краіны, дзе была-б так узвялічана годнасць жанчыны-маці. Пачэсным званнем «Маці-геранія», ордэнамі «Мацярынская слава» і медалямі «Медаль мацярынства» ўзнагароджаны многія мацеры нашай Радзімы. Штогод адпускаюцца мільярды рублёў на ахову мацярынства і дзяцінства, на дапамогу многадзетным і адзінокім маці.

У гады цяжкіх выпрабаванняў Айчынай вайны жанчыны ў адказ на сталінскія клопаты паказалі ні з чым непараўнаную маральную сілу, цвёрдасць і мужнасць. Жанчыны-патрыёткі благаслаўлялі на ратныя подзвігі сваіх блізкіх, сыноў і дачок. У імя перамогі над фашызмам яны працавалі на фабрыках і заводах, забяспечвалі фронт хлебам і прадуктамі харчавання, стойка пераносілі ўсе нястачы і цяжкасці.

Многія жанчыны разам з бацькамі і мужамі грамлі пенавіснага ворага. З імем Сталіна ішлі ў бой адважныя партызанкі Беларусі. З імем Сталіна здзейсніла свой гераічны подзвіг Рыма Шаршнёва. З імем Сталіна, рызыкуючы жыццём, змагаліся ў тылу ворага Мар'я Осіпава, Надзежда Траян і многія іншыя.

І аб іх, простых савецкіх жанчынах, скромных працаўніцах фронту і тыла, успамінаў таварыш Сталін, калі падыходзіў тост у дні Перамогі. Іх справы вялікі правадыр назваў бяспрыкладным працоўным подзвігам.

Яшчэ прыгажэйшай, яшчэ багацейшай стане наша цудоўная Радзіма. Так гаварыў таварыш Сталін аб планах на бліжэйшы час. І кожны дзень прыносіць гэтым словам пацверджанне. Ініцыятыва і актыўнасць жанчын—работніц, калгасніц, інжынераў, аграномаў—накіроўваецца на завяршэнне аднаўлення народнай гаспадаркі, на яе далейшы небывалы ўздым, на яшчэ большы росквіт культуры і духоўных сіл працоўных, на ўмацаванне магутнасці любімай Радзімы.

У савецкім народзе, які па прадначартаннях Сталіна ўпэўнена ідзе па шляху да камунізма, працоўныя жанчыны капіталістычных краін бачаць натхняючы прыклад. Па ўсім свеце ідзе слава аб савецкіх жанчынах, высока ўзнятых савецкім соцыялістычным ладам, вышеставаных вялікім Сталінным.

У Сталіне жанчыны краін капіталізма бачаць лепшага абаронцу міру ва ўсім свеце, геніяльнага будаўніка соцыялізма. Імя Сталіна—сімвал барацьбы працоўных жанчын усяго свету супроць пагрозы новай вайны, якая зацягваецца англа-амерыканскімі імперыялістамі. «Тваё імя — хлеб, мір і свабода», — піша таварышу Сталіну румынская тэкстыльшчыца Петра Дуцу. Сваю любоў да таварыша Сталіна жанчыны выказваюць у шматлікіх прывітаннях і падарунках, пачынаючы ад скромнага рысунку на аркушы паперы, выведзенага неспрактываванай дзіцячай рукой, да высокамастацкіх работ народных талентаў.

Але няма такіх гарачых слоў, каб выказаць вялікія пачуцці шчаслівых жаночых сэрцаў: бязмежную любоў, удзячнасць і вернасць свайму найлепшаму другу, настаўніку, бацьку—вялікаму Сталіну. Няма ў савецкіх жанчын большага шчасця, чым жыць у сталінскую эпоху і працаваць па-сталінску!

ВЫШЫВАЛЬШЧЫЦЫ схіліліся над вялікім нацягнутым у пяльцы палатном. Спёжкамі кладуца на ім каляровыя ніткі: чырвоныя, карычневыя, сінія, зялёныя, блакітныя,—усіх колераў, усіх адценняў. І ажывае палатно...

...Дзень за днём, тыдзень за тыднем, напоўненыя адзіным, невядомым ім да гэтага часу творчым пачуццём, стваралі гэтую цудоўную на сваёй прыгажосці работу вышывальшчыцы Мінскай эксперыментальнай лабараторыі мастацкіх промыслаў Промкааперацыі БССР.

Сваю любоў да вялікага правадыра яны злівалі з бямежнай, светлай, як сонца, любоўю мільёнаў. Так стваралі яны гэты абрус — падарунак беларускага народа Іосіфу Вісарыёнавічу Сталіну ў дзень яго 70-годдзя.

9 снежня нанеслі апошнюю спёжку. Вышыўка абруса была закончана.

Калектыў Віцебскага дыванава-плюшавага камбіната падрыхтаваў у падарунак таварышу І. В. Сталіну дыван па эскізу мастака камбіната В. Н. Сенкінай. На здымку: В. Н. Сенкіна і інжынер А. В. Лымарова з эскізам дывана.

Тата

...«Хай смутак вачэй тваіх добрых не росіць

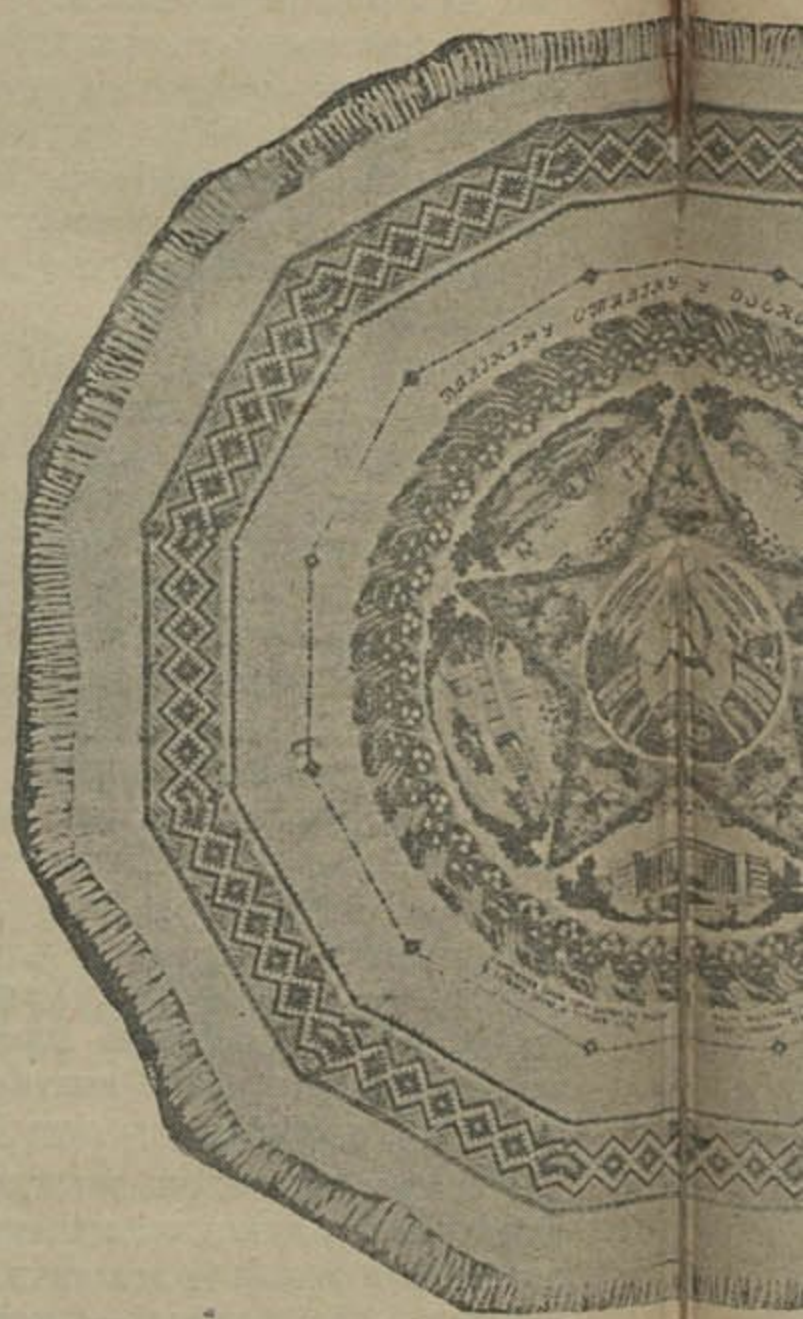
Ці сонейка захад, ці сонейка

ўсход,

Прымі прывітанне, якое прыносіць Табе, правадыр, беларускі народ!»

Чытаеш гэты надпіс, вышыты на палатне, і чуеш голас народа. Наглядзіш на тое, што стварылі над гэтымі словамі ўмелыя любячыя рукі масцярыц—і бачыш Беларусь, свабодную, шчаслівую, квітнеючую.

У цэнтры абруса—герб БССР на фоне пяціканцовай звязды, у арнаменце слупкага пояса — «кветкі шчасця». У поўавальных сектарах, паміж вугламі зоркі, вышыты пяць тэм, якія адлюстроўваюць росквіт народнай гаспадаркі і культуры Беларусі.

Вышыты абрус у падарунак таварышу І. В. Сталіну

...Шэры граніт поўкруга калон—Акадэмія навук БССР. На першым плане — дзве кнігі. На карончыках надпіс: «Ленін, Сталін».

...У зеленым лесу дымаць стройныя, вялікія карпусы Беларускага аўтамабільнага завода. З варот яго хутка выйдучь магутныя дызельныя машыны — самазвалы. Мы бачым іх ля завода.

...Пад сонечным небам спяной стаіць густое высокае збожжа. Працуе самаходны камбайн «С-4». Удалечыні падымае зямлю трактар.

...На тарфяным масіве працуе магутны тарфяны экскаватар. У штабелі складзены выпрацаваны торф. Удалечыні дзейнічае электрастанцыя.

...Сталіца рэспублікі — горад Мінск. Шырокая, залітая асфальтам, азялененая Совецкая вуліца. Узносяцца вялікія прыгожыя будынкі. На баках вуліцы — асвятляльныя мачты. Бягуць аўтамабілі.

Уверсе вышыты надпіс: «Вялікаму Сталіну ў дзень 70-годдзя». 3

арцнак

вышыўцы налічваецца каля 400 адценняў! І падбор іх настолькі ўдалы, што ўсё паказанае на палатне здаецца жывым.

...Калына вецер жытняе поле і даносіць песню трактара.

Здаецца, напоўнены гулам заводскія карпусы, а пабліскаваючы прыгожыя машыны гатовы сарвацца з месца.

Хочацца дакрануцца рукой да горда ўзнятых калон Акадэміі навук. Хочацца ўзяць у рукі кнігу, раскрыць яе і паглыбіцца ў чытанне.

І ўсё гэта нібы аваяна араматам канюшынавых кветак, і здаецца, што вось-вось блакітным матыльком пырхне з ільнянай кветкі лісток...

Так могуць тварыць толькі шчаслівыя, свабодныя людзі, якія ў твэрчасці сваёй увасабляюць вялікую сілу любові да правадыра. Так тварылі Лідзія Азарка, Маня Кажура

і Насця Стральцова, Аня Палачаніна і Аня Кухарэнка, Валя Лукашонак і Маня Шэнец, Галя Маторава і Маша Ліберман, Ганна Фамінічна Сідаркевіч, Лёля Пятроўская і Антаніна Аляксандраўна Тралле, і самая малая з усіх вышывальшчыц Валя Маторава. Нават знатная ткачыха арцелі Прузына Грыгор'еўна Зігмантовіч узялася за іголку і паказала сваё майстэрства ў вышыўцы.

І ў гэты цудоўны дзень — 21 снежня 1949 года, калі ўвесь савецкі народ і працоўныя ўсяго свету вітаюць і славяць вялікага Сталіна, скромныя беларускія вышывальшчыцы перажываюць натхняючую радасць. Там, у Маскве, сярод мноства падарункаў правадыру знаходзіцца і гэты падарунак. Мара вышывальшчыц ажыццявілася: Сталін убачыў іх працу, у якой увасоблены бязмежная сіла любові да правадыра беларускага народа, несакрушальная воля народа да працы, непакісная вера яго ў перамогу кунізму.

Лідзія АЛФІМАВА.

«Падарунак таварышу Сталіну».

Карціна мастака Н. Чэбакова.

дарунак таварышу І. В. Сталіну.

процілеглага боку — словы з пісьма беларускага народа таварышу Сталіну.

Надпісы апаясаны вузенькім беларускім арнаментом, за ім ідзе шырокі дванаццацігранны. Дванаццаць граней адпавядаюць колькасці абласцей рэспублікі. Заканчваецца абрус бахрамой.

Цяжка паверыць, што гэты цудоўны твор — работа чалавечых рук. Але гэта так. Ён зроблены працавітымі рукамі беларусаў, натхнёных любоўю да таго, хто вывеў іх на шлях свабоднага, шчаслівага і радаснага жыцця, хто дапамог ім пазнаць радасць свабоднай творчай працы.

З невычарпальным натхненнем распрацоўвалі эскізы і тэмы мастакі лабараторыі Галіна Андрэеўна Ступіна, Ада Лаўрэнцьеўна Сінкевіч і Вольга Нікадзімаўна Бесарабчык разам з галоўным мастаком Анісавічам і іншымі.

Абрус — круглы, яго дыяметр — два метры 44 сантыметры. Але ў

НАРОД СЛАВІЦЬ ПРАВАДЫРА

Марыя БАРСТОК

У ПАЭТЫЧНАЙ творчасці народаў нашай савецкай краіны першае месца належыць вобразам найвялікшых людзей сучаснасці—Леніна і Сталіна. Геніяльныя правадары—Ленін і Сталін выступаюць у фальклоры, у першую чаргу, як стваральнікі вялікай камуністычнай партыі, арганізатары ўсіх перамог у нашай краіне, як вызваліцелі працоўных ад векавага рабства і эксплуатацыі.

Самае чыстае, высокароднае і прыгожае, чым багата паэтычная душа простага народа, звернута да любімых правадароў—Леніна і Сталіна. У кожным кутку вялікай савецкай краіны гучаць шчырыя, задушэўныя, радасныя песні пра Леніна і Сталіна, як пра людзей, самых дарагіх і блізкіх сэрцу кожнага працоўнага чалавека.

Таварыш Сталін усаўляеца народам як геніяльны прадаўжальнік справы бессмяротнага Леніна, як найвялікшы чалавек сучаснасці, як мудры правадар і настаўнік, як чулы і клапатлівы бацька, як вялікі кіраўнік партыі і сацыялістычнай дзяржавы.

Паэтычны вобраз таварыша Сталіна, створаны вуснай народнай творчасцю, багаты і шматгранны. Проста і задушэўна беларускі народ апавядае аб дзейнасці Сталіна, накіраванай на пераўтварэнне жыцця ў нашай рэспубліцы.

Гэта Сталін наш — ясны свет-
зара—

Асвятліў з Крэмя цемру вечную.
Дзе балоты былі ды зыбучыя,
Дзе лясы былі ды дрымучыя,
Там дарога лягла ды жалезная
І шырокая, як струна-прама.
Ды не простая та дарожанька —
Гэта ленінскі большэвіцкі шлях,
Па каторым вядзе Сталін родны наш

У шчаслівае жыццё светлае.
Знае ён усе нашы думанькі.
Канстытуцыю ды і Сталінскую
Напісаў ён рукой сваёй Ленінскай.
Як садоўнік, ён даглядае сад,
А дзе сад цвіце—усе рэспублікі.

Вобраз Сталіна, які стаў любімым народным героем, падаецца звычайна на шырокім сацыяльна-гістарычным фоне жыцця Беларусі

з моманту заснавання ў ёй нацыянальнай савецкай дзяржаўнасці да росквіту яе добрабыту ў дружнай сім'і народаў Савецкага Саюза. Паспяховае будаўніцтва новага жыцця ў рэспубліцы, яе эканамічнае і культурнае развіццё — вынік непаўназначнага кіраўніцтва таварыша Сталіна, лепшага друга беларускага народа. І таму яго праслаўляе беларускі народ у радасных гучных песнях.

Хвалі б'юцца ў берагі
Рэчанькі бурлівае,
Дзякуй, Сталін дарагі,
За жыццё шчаслівае.

Трава зеленню цвіце,
Украшае далі,
Нам заможнае жыццё
Даў таварыш Сталін.

За час Вялікай Айчыннай вайны паэтычная народная творчасць дапоўніла дарагі вобраз любімага правадара новымі істотнымі рысамі. Сталін паўстае перад намі са старонак фальклорных зборнікаў і рукапісных часопісаў як непераймаемы дзень ваеннага генія, як выратавальнік нашай радзімы ад чорнай фашысцкай навалы, як крыніца мужнасці і гераізма савецкіх людзей, як дарагі і блізкі чалавек, да якога савецкія людзі звяртаюцца за парадай і падтрымкай у самых цяжкіх хвілінах.

Вобраз таварыша Сталіна праходзіць праз усю беларускую літаратуру ваенных год, праз творчасць паэтаў-партызан і невядомых аўтараў — народа-вершатворцы. Шчыра, проста і задушэўна выказвае народ любімаму правадару свае думы і спадзяванні, радасць і пакуту, захапленне яго мудрасцю, яго ўменнем прадбачыць будучае. У такіх творах партызан, як «Сталін сагравае нашы сэрцы», «З табой ўвесь народ», «Надзеяй нашай Сталін быў», выражана непарыўнае адзінства народа і правадара, бязмежная любоў і пашана савецкіх людзей да роднага Сталіна.

З імем таварыша Сталіна звязана гістарычная перамога савецкага народа над самым лютым яго ворагам — нямецкім фашызмам. Зноў на бяскрайніх прасторах савецкай зямлі

—у гарадах і сёлах — гучаць звонкія радасныя песні шчаслівых людзей, здолешых пад вадзіцельствам Сталіна адстаяць у суровых баях сваю сацыялістычную бацькаўшчыну, сваё светлае будучае.

А цяпер ізноў над краем
Свеціць ясная зара.
Мы пра Сталіна спяваем,
Пра свайго правадара.

Праслаўляючы велічны, непаўторны геній таварыша Сталіна вуснамі сваіх песняроў і казачнікаў, народ адзначае як асаблівую заслугу любімага правадара, што ён здолеў паставіць гэты геній на службу людзям, цалкам аддаць яго для шчасця і добрабыту працоўных. У ім, як і ў Леніне, праявілася высокая чалавечнасць, любоў і ўважлівасць да простых людзей. Яму, як і Леніну, уласцівы выключная скромнасць, чуласць і прастата. У сваёй творчасці аб Сталіне народ стварыў цудоўныя вобразы надзвычайнай прыгажосці і сілы. Вельмі пашыран у фальклоры народаў СССР вобраз Сталіна-сонца, якое пяшчотна абавірае зямлю. Сталін, як сцяг, як песня, як ясная зорка, ззяе над светам і асвятляе шлях у прыгожае будучае ўсяму чалавецтву. Сталін—сейбіт людскога шчасця, вялікі садоўнік, выхаванель людзей, рухлівы і дбайны гаспадар. Сталін — яснавокі і смелы сокол, магутны і горды арол. Вобраз Сталіна аваян шчырай усенароднай любоўю, вялікай чалавечай пяшчотай.

У пісьмах беларускага народа да Вялікага Сталіна лепшыя майстры мастацкага слова, пісьменнікі БССР выказалі думкі і пачуцці ўсіх працоўных нашай рэспублікі, іх шчырую любоў і пашану да вялікага правадара, тварца беларускай савецкай дзяржаўнасці.

Табе — наша радасць, любоў і
адданасць,
Табе — пяс славу сусветная
шчыра.

Вядзі нас, любімы, табой мы
з'яднаны,
Ты наша жыццё — дарагі
правадар!

Захаваю

мілы вобраз я у сэрцы

(Сказ-навіна)

Сумавала-гаравала я ў няволі,
Не было сваёй зямелькі ў родным полі.
Зажынала-дажынала жыта пану,
Я да сонейка ўставала раным-рана,
Ногі босыя ўмывала я расою,
Узрастала-падрастала сіратаю, —
А ні хлеба, а ні солі, ні хаціны,
О, як цяжка! О, як горка, сіраціне!
Я блукала, я шукала долі-волі,
У зялёнай у дуброве, ў чыстым полі.
Паміж долаў, паміж гораў я блукала,
Сваю долю, сваю волю я гукала:
— Дзе ты, доля, дзе ты, воля залатая?
Дзе ты, шчасце, дзе ты, радасць маладая?
Ці сплыла ты, ці ўцякла ты ў сіне мора,
Ці пагасла для мяне ты ў ранніх зорах?
Ці растала ты з снягамі ды вясною,
Ці заваяна віхурай снегаваю?..
І зязюля закувала мне у гаі:
— Ты не будзеш вольнай птушкай ў гэтым краі,
Не гукай ты сваю долю ў дуброве,
Не палюбіць цябе хлопец чорнабровы,
Не расчэсвай, не разгладжвай свае косы...
Не згадала зязюленька майго лёсу.
Як узмыў арол высока па-над борам,
Запаліў для нас ён сонца, ясны зоры,
І развясіў чорны хмары, навальніцы,
Засвяціў над родным краем бліскавіцай.
І, як радуга, заззяў ён над палямі,
І пасеяў ён братэрства паміж намі,
Ашчаслівіў і сагрэў ён ўсе народы,
І на старасць расквітнелі мае годы.
Утапіў ён гора ў моры ды навікі,
Беларус цяпер завецца чалавекам,
І пад зоркаю чырвонай сонцам веснім
Адгукнулася мне доля гулкай песняй.
Не сумую, не гарую я ў няволі,
Каласіцца, весяліцца наша поле,
Я выходжу ў поле з песняй рана-рана
І працую на сябе я, не на пана,
І працую на калгас я, на любімы,
Для вялікае і роднае радзімы.
Акіян плыве жытнёвы аж да гаю,
Сваё жыта зажынаю-дажынаю,
Ой, іржучь стальных коні каля гаю —
То камбайны мне ў рабоце памагаюць.
Буйным зернем насыпаем поўныя клеці,
Як прывольна, як шчасліва жыць на свеце!
Гнуцца дрэвы ля будынкаў пад пладамі,
Адвячоркам — пах мядовы над садамі,
Гарманісты-баяністы ў клубах граюць,
Песні стаямі над борам пралятаюць,
Ой, спяваюць, ой, гуляюць карагоды...
Снаражаюць мне ў дарожаньку падводу,
Засцілаюць воз квяцістымі каўрамі,
Напаўняюць воз калгаснымі дарами,
Пояць коней вараненькіх ды з крыніцы,

Партрэт Іосіфа Вісарыёнавіча Сталіна, вышыты дванаццацігадовай піонеркай Н. Гербавіцкай. Партрэт быў прысланы разам з пісьмом піонераў горада Мінска і знаходзіцца ў Маскве, у Музеі рэвалюцыі, у залі падарункаў таварышу І. В. Сталіну.

Ад'язджаю я на свята у сталіцу.
Узнялася мая радасць за аблогі,
Праязджаю шлях вялікі, шлях далёкі,
Нада мною неба сіняе высока,
Праплывае ў думках мілы, родны сокал.
Прывітаў нас вецер цёплы, ветрык свежы,
Узняліся над Масквою горда вежы,
Над Масквою, над ракою плешчуць хвалі,
І выходзіць нам насустрач родны Сталін.
Ён прымаў нас, частаваў нас у палацы:
— Заслужылі вы павагі добрай працай.
У вачах яго адбіткі ясных зораў,
І глыбока яго памяць, нібы мора,
І глыбока яго ласка, яго словы,
Разумее чалавека ён з паўслова.
Чалавека ён шануе, паважае,
Яго клопатам і ласцы — няма краю.
Каб вы ведалі, радныя, каб вы зналі,
Які прасты, які любімы родны Сталін!
Той хвіліны не забуду я да смерці,
Захаваю мілы вобраз я у сэрцы,
Не забуду той усмешкі я навікі
Дарагога і прастога чалавека.

Запісана ў вёсцы Заполле Рудзенскага раёна ад калгасніцы М. П. Ваўчок.

У ІНСТЫТУЦЕ імя СТАЛІНА

Вера ЛЮТАВА

ВЯЛІКІЯ карыдоры інстытута на перапынках запаўняюцца шматгалосым шумам, вясёлай мітуснёй. Студэнты высыпаюць з аудыторый. Усюды чуваць абрыўкі размоў, успышкі смеху, кароткія, гарачыя спрэчкі... Хто нахаду заглядае ў канспект, хто расказвае аб новым кінофільме, хто цікавіцца бягучымі факультэцкімі навінамі.

Званок абвешчае канец перапынку. Студэнты разыходзяцца па аудыторыях. Шум спадае, паступова заціхае. Зачыняюцца дзверы за выкладчыкамі, і ў карыдорах зноў цішыня. Пават прыбіральшчыца, падмятаючы падлогу, стараецца аспярожней арудаваць шчоткай, каб не перашкаджаць заняткам. А ў аудыторыях, у лабараторыях, у архітэктурнай і механічных майстэрнях больш двух тысяч студэнтаў слухаюць, думаюць, пазнаюць новае, рыхтуюцца стаць інжынерамі розных спецыяльнасцей — электрыкамі, будаўнікамі, тарфянікамі, хімікамі-тэхнолагамі.

Беларускі політэхнічны інстытут пачаў сваю дзейнасць у гады першай сталінскай пяцігодкі. У той час бурныя тэмпы індустрыялізацыі краіны патрабавалі вялікай колькасці тэхнічных спецыялістаў.

Інстытут рос год ад года. Да вайны тут навучалася каля двух тысяч студэнтаў. Інстытут меў вялікі галоўны вучэбны корпус з лабараторыямі і кабінетамі, выдатна абсталяванымі навіейшымі станкамі, машынамі, прыборамі і апаратурай, корпус механічных майстэрняў, студэнцкі інтэрнат, жылыя дамы для прафесарска-выкладчыцкага састава, розныя адміністрацыйна-гаспадарчыя будынкі.

Усё гэта багацце было спалена і разбурана фашысцкімі захопнікамі.

Аднаўленне політэхнічнага інстытута пачалося апаз-ж пасля таго, як Савецкая Армія вызваліла Мінск ад гітлераўцаў. У пасляваенныя гады на аднаўленне, будаўніцтва і абсталяванне інстытута выдаткавана каля 10 мільёнаў рублёў. Адноўлена правае і левае крыло галоўнага вучэбнага корпуса, студэнцкі інтэрнат, жылыя дамы; адноўлен і значна расшыран корпус механічных майстэрняў. Зараз інстытут налічвае 24 добра абсталяваныя лабараторыі і 17 кабінетаў. У састаў інстытута ўваходзяць шэсць факультэтаў: будаўнічы, энергетычны, механічны, тарфяны, гідратэхнічны і хіміка-тэхналагічны. На гэтых факультэтах навучаецца больш двух тысяч студэнтаў. Колькасць студэнтаў перавышае даваенную. Пры будаўнічым, механічным і энергетычным факультэтах ёсць вячэрнія аддзяленні. Тут студэнты вучацца без адрыву ад вытворчасці. У інстытуце 36 кафедраў, на якіх працуе 185 навуковых работнікаў. Сярод іх ёсць і выхаванцы інстытута: асістэнты Руцкая, Ягоўдзік і інш. Ягоўдзік абараніла дысертацыю на званне кандыдата тэхнічных навук; у яе ёсць друкаваныя працы.

Год назад, да трыццацігоддзя БССР, Політэхнічнаму інстытуту было прысвоена імя таварыша Сталіна. Інстытут па заслугах атрымаў гэтае ганаровае імя. Ён мае вялікае значэнне не толькі для народнай гаспадаркі нашай рэспублікі, але і для ўсёй краіны. Ён ужо даў

Сталінскі стыпендыят Н. Салаўёва на практычных занятках у лабараторыі.

Радзіме дзве з паловай тысячы інжынераў розных спецыяльнасцей. Выхаванцы інстытута працуюць не толькі ў Беларусі, яны працуюць па ўсёй краіне — у Архангельску, Петразаводску, пад Масквой. Многія з іх знаходзяцца на кіруючай рабоце. Напрыклад, інжынер Кальчугіна — начальнік цэха Горкаўскага шклянога завода; інжынер Стэфановіч — галоўны цеплатэхнолаг завода «Дружная горка» Ленінградскай вобласці, дзе выпрацоўваецца хіміка-лабараторная пасуда. 10 выхаванцаў інстытута працуюць міністрамі і іх намеснікамі.

Набліжаецца зімняя экзаменацыйная сесія. Для студэнтаў гэта асабліва напружаны час. Студэнтка-першаккурсніца з будаўнічага факультэта Надзея Гольфман гаворыць:

— Для нас — першаккурснікаў — гэтая сесія, можна сказаць, будзе нашым першым баявым хрышчэннем. Асабіста я не баюся «зрэзацца». Але мне хочацца не проста здаць экзамены, — мне хочацца здаць іх на выдатна. Наш-жа інстытут носіць імя таварыша Сталіна. Гэта да многага абавязвае нас, студэнтаў.

Аб адказнасці перад Радзімай, перад Сталіным гавораць і сталінскія стыпендыяты. У інстытуце 9 студэнтаў атрымліваюць стыпендыю імя Сталіна. Сярод іх ёсць ордэнаносцы, удзельнікі Вялікай Айчыннай вайны. Сталінскія стыпендыяты Тамара Валадаева і Надзежда Салаўёва гавораць:

— Атрымліваючы стыпендыю імя таварыша Сталіна — вялікі гонар. Гэта трэба апраўдаць не толькі вучобай, але ўсім сваім далейшым жыццём і работай.

Яны гавораць, што іх выдатная вучоба зараз з'яўляецца залогам добрай работы ў будучым, калі яны стануць інжынерамі. Яны бачаць у гэтым свой абавязак перад краінай і партыяй, якія выхавалі іх, перад таварышам Сталіным.

Абедзве студэнткі—актыўныя комсамолкі, прымаюць удзел у грамадскай рабоце.

Ціха ў пакоі дыпломнікаў будаўнічага факультэта. Схіліўшыся над чарчэжнымі дошкамі, працуюць студэнткі-выпускнікі над праектамі дамоў, прамысловых будынкаў. Ніна Прэпест распрацоўвае праект кавальска-штамповачнага цэха завода аўтатрактарных дэталей; яе суседка па сталу — Тацяна Сінякова—складае праект ліцейнага цэха.

Раіса Дамброўская нарадзілася і вырасла ў Бабруйску. Ніхто з яе родных не быў будаўніком. Скончыўшы школу перад вайной, Раіса таксама не збіралася ісці па гэтай спецыяльнасці. Але калі ўбачыла гарады, разбураныя вайной, яна цвёрда рашыла стаць будаўніком. Зараз Дамброўская працуе над дыпламам — праектуе двухзальны кінатэатр. Будынак павінен быць выдатным, бо толькі выдатныя будынкі павінны будаваць інжынеры, выхаванцы інстытута, які носіць імя вялікага Сталіна.

СТАЛІН ДАЎ МНЕ ШЧАСЦЕ

НАРОДЫ Савецкага Саюза ўрачыста адзначаюць сямідзесяцігоддзе свайго вялікага правадыра, друга і настаўніка — Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна. У гэты дзень я хачу прынесці яму гарачую ўдзячнасць за ўсё тое, што ён зрабіў для мяне і маіх дзяцей, за ўсе яго клопаты аб нас, за шчаслівае жыццё, якое ён стварыў для працоўных.

Дзякуючы няспынным клопатам таварыша Сталіна, я стала поўнапраўным чалавекам, свабодным грамадзянінам пудоўнай краіны — Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік.

Цяжка ўспамінаць мне дзяцінства, маладосць. Мала ведала радасці. Затое бачыла шмат гора.

...Добра памятаю дзень, калі мне споўнілася 12 год. У тую раніцу маці неяк асабліва сумна глянула на мяне і сказала:

— 12 год дачэ... Па сутнасці — дзіця яшчэ. Ёй-бы вучыцца ды вучыцца... Але дзе ўзяць тыя сродкі на вучэнне? Прыдзецца табе, дзяўчынка, па маіх слядах пайсці: у заробаткі.

Назаўтра маці адвела мяне на фабрыку. З таго часу я кожную раніцу ўставала па гудку, нахадзіла і снішалася на работу.

Чаго толькі не прыходзілася выконваць за мізэрную плату, якой нехачала на самае неабходнае. Затое за малейшы промах шчодро сыпаліся штуршкі ды падзатыльнікі.

Аднойчы (мне было тады 13 год) цэхавы майстра паслаў мяне за вялікай кіпай паперы. Напружваючы сілы, я ўзваліла кіпу на плечы і пачала павольна падымца па вінтавой лесвіцы. Папера цягнула ўніз, ціснула плечы. Адчуваю, што вось-вось навалюся. Але з усіх сіл імкнулася ўперад. Вось ужо адзін круг застаўся, вось і парог. Згінаючыся пад непасильнаю вёшай, я павольна пераступіла яго. Але тут «пан на-

чальнік», якому, відаць, не спадабалася, што я не адразу вярнулася, з грубай лаянкай моцна ўдарыў мяне па твары. Я страціла роўнавагу і павалілася на бетон падлогі.

Ф. С. Васіленка.

Папера рассыпалася. Поўзаючы, я пачала збіраць лісты. «Пан» увесё час біў мяне і пакінуў у спакоі толькі тады, калі я павалілася і больш не змагла падняцца. За маё жыццё падобных выпадкаў было мноства...

Ішлі гады. Я стала дарослай і многае пачала разумець. Калі рабочыя арганізавана выказвалі свой пратэст супроць несправядлівасцей майстроў, супроць штрафаў і ўрэзвання заробатнай платы, я заўсёды была ў ліку пратэстуючых. За гэта мяне некалькі раз звальнялі з фабрыкі. Апошні раз зволілі ў 1909 годзе, і да самай Кастрычніцкай рэвалюцыі я была без работы.

Пасля Кастрычніка папяроя фабрыка князя Паскевіча стала здабыткам працоўнага народа. Ёй далі новае імя — «Герой працы». Разам з рабочымі, зволенымі пры царскім рэжыме, я зноў прыйшла на фабрыку. Цяпер я прапавала на сябе, на

маладую савецкую краіну. Халелася зрабіць як найбольш і найлепш. На фабрыцы наладзілася ахова працы, пашырылася механізацыя, прыбылі новыя машыны. Расла культура рабочых. Многія, нават пажылыя, уселіся за азбуку. Пачала вучыцца і я. Скончыла сямігадовую школу. Хто маладзей, пайшоў далей — на рабфак, у тэхнікумы.

У гады Вялікай Айчыннай вайны мне давялося працаваць у адным з калгасаў Марыйскай АССР. І там старалася, чым толькі магла, дапамагчы справе Перамогі. Я першай у гэтым калгасе адала свае зберажэнні — 10 тысяч рублёў — на будаўніцтва танкавай калоны.

Пасля вайны, хоць мела ўжо 62 гады, зноў вярнулася на фабрыку, дзе стала на чале брыгады сартыроўшчыц. Мая брыгада перавыконвае вытворчыя нормы і не раз адзначалася як лепшая на фабрыцы. Як брыгадзір, я ў 1948 годзе была ўзнагароджана ордэнам «Знак почёта». Аб такой чэсці не магла-б і марыць у стары час.

Я ўжо атрымліваю пенсію ад дзяржавы, але яшчэ поўна сіл і не хачу пакідаць работу. Савецкая краіна дала мне радаснае, шчаслівае жыццё. Мае дзеці атрымалі адукацыю, усе працуюць, добра зарабляюць... Няхай мая сумленная праца на шчасце Радзімы будзе адказам на клопаты аб маёй сям'і.

Маё жыццё, мой лёс — не выключэнне. Такіх, як я, у нашай краіне мільёны. Без савецкай улады, без партыі большэвікоў, якую кіруе самы вялікі з людзей — Іосіф Вісарыянавіч Сталін, нічога-б мы ў жыцці не дабіліся.

Мне хочацца яшчэ і яшчэ раз паўтарыць: жывіце доўгія, доўгія гады, дарагі Іосіф Вісарыянавіч! Жывіце шчасліва на радасць усім сумленным людзям зямлі.

Фёкла ВАСІЛЕНКА.

г. Добруш.

Аб нас клапаціцца вялікі Сталін

(Расказ маці-гераніні)

ПА вуліцы Рабочы хімік, 11 у горадзе Барысаве — мой дом. Прасторныя пакоі, вялікія вокны, высокія столі. Мы зусім нядаўна перасяліліся. Яшчэ не ўсе перагародкі пастаўлены, яшчэ столь жаўцее пахучым дрэвам, але мая вялікая сям'я ўжо асела трывала.

Дзяўчынай я шэсць год працавала на розных заводах у Сібіры і на Урале. І з мужам сваім пазнаёмілася калі станка ў час грамадзянскай вайны.

Не хацелася мне кідаць станок, але, як скончылася грамадзянская вайна, мы рашылі перасяліцца на радзіму — у Барысаў. Тут адразу пачалі працаваць на запалкавай фабрыцы.

У мяне адзін за адным нарадзіліся Барыс, Надзя, Ніна, Ліда... Я добра памятаю сваё бязрадаснае дзяцінства ў вялікай, поўжабрацкай сям'і, і мне часам рабілася страшна, калі я глядзела на сваіх малых: як-жа мы іх выхаваем, у людзі выведзем? Але толькі на хвілінку. Я ведала, што таварыш Сталін клапаціцца аб нас. Савецкая дзяржава дапаможа нам і выхаваць дзяцей, і на правільную дарогу вывесці.

У 1923 годзе ў Барысаве, недалёка ад нашага дома, адкрылася дзіцячая кансультацыя. Я была першай маткай, якая з'явілася туды

з сваім дзіцём. Пачынаючы з гэтага-ж 1923 года, я пачала атрымліваць прыкорм для маіх дзяцей з гарадской малочнай кухні.

Надзейцы было калі двух год, а Ніна толькі што нарадзілася, калі пры нашай фабрыцы адкрыліся дзіцячыя яслі. Я пачала насіць туды дзяўчынак. Дзяцей добра даглядалі.

Я цешылася за сваіх маленькіх і не раз у думках шчыра дзякавала вялікаму Сталіну, які мне і дзецям маім забяспечыў шчаслівае жыццё.

Велізарную матэрыяльную дапамогу аказала маёй сям'і савецкая дзяржава, ад якой я атрымала больш 30 тысяч рублёў.

Мы з мужам будавалі вялікія планы на будучае, але вайна ўсё скасавала. На фронт пайшлі муж і старэйшы сын. Засталося пры мне дзесяцёра дзяцей. Не хочацца ўспамінаць, як жылося пры немцах. Хапіла і страху, і галечы.

Цяпер зноў наладзілася жыццё. Толькі муж не вярнуўся з вайны. Надзя і Ніна пасля вайны атрымалі вышэйшую адукацыю. Надзя загадвае больніцай у Талачынскім раёне Віцебскай вобласці, Ніна працуе юрыстам на Украіне. Абедзве дачкі часта пішуць нам, прысылаюць пашылкі. Барыс пасля дэмабілізацыі стаў працаваць у Мінску электрамонтёрам на веласіпедным заводзе.

Яшчэ Люба ў Мінску працуе. «Добра ў нас, — піша, — весела.

Люблю будаўніцтва. Асабліва ў Мінску прыемна працаваць, калі бачыш вакол такую магутную будоўлю». Я разумею Любу, бо сама ля станка 23 гады прапрацавала, ведаю, як цягне ўсякая справа, калі палюбіш яе.

Дома са мной цяпер сямёра. Ліда і Аляксандр працуюць, а пяцёра малодшых вучацца.

Я часта бываю ў школе. Магу пахваліцца, што скарг на дрэнныя паводзіны або неспяховасць мне ад настаўнікаў выслухоўваць не даводзіцца. Дзеці займаюцца ў розныя змены, таму дома заўсёды хто-небудзь з школьнікаў. У кожнага адведзены пэўны час для выканання хатніх заданняў; кожны мае розныя нагрукі на гаспадарцы. Хоць спраў у нас заўсёды шмат, я так арганізую работу сям'і, каб вечары заставаліся вольнымі. Вольны вечар — наш любімы час. Часта дзеці чытаюць, спяваюць. Мы любім пагаварыць «на душах», памарыць. Хутка Валодзя, Оля і Сярожа скончаць школу. Перад імі адкрыюцца новыя светлыя дарогі — выбірай любую і смела ідзі да намечанай мэты. І самыя малодшыя, паслухаўшы размовы старэйшых, разважаюць аб тым, кім яны стануць, калі вырастуць, мараць аб вялікіх справах. А я ведаю, што гэта не толькі мары, а цудоўная савецкая рэчаіснасць, якую дала нам непераможная партыя большавікоў на чале з мудрым правадыром — Сталіным.

* * *

Так жыве мая сям'я. Я спакойна за лёс дзяцей, радасна гляджу ў будучае, таму што ведаю: у нашай вялікай сацыялістычнай краіне, пад сонцам самай дэмакратычнай у свеце Сталінскай Канстытуцыі кожнаму чалавеку даны ўсе магчымасці для таго, каб вучыцца, развіваць свае здольнасці, авалодаць любой спецыяльнасцю.

За клопаты аб жанчыне-маці, за бацькоўскую ўвагу да яе дзяцей шлю нізкі паклон і ад усяго сэрца падзяку табе, родная краіна і родны наш бацька Іосіф Вісарыёнавіч Сталін.

Мар'я ЖУКОЎСКАЯ.

Н. Барысаў.

На здымку: Мар'я Данілаўна Жукоўская (справа) з сваёй сям'ёй.

У чэсць 70-годдзя таварыша СТАЛІНА

Фото М. Мінковіча, К. Якубовіча, В. Лупейкі, І. Шышко.

Тысячы працоўных БССР новымі працоўнымі подзвігамі адзначаюць знамянальную дату — сямідзесяцігоддзе з дня нараджэння І. В. Сталіна. На здымках: 1. Е. Федарэнчык — вінтаўшчыца Мінскага тонкасукоднага камбіната, выконвае норму на 120 проц., дае 94,6 проц. прадукцыі першага гатунку. 2. Н. Тупік — брыгадзір брыгады фрэзерушчыц Барысаўскай фабрыкі піяніно. Яе брыгада выконвае норму на 130 проц. 3. Токар вагонарамонтнага дэпо станцыі Жлобін Т. Гаранкова выканала 5 гадавых норм. 4. Ткачыхі Віцебскага дыванова-плюшавага камбіната В. Краўчанка і Д. Пістунювіч штодня выконваюць норму на 120—130 проц. 5. Л. Мігдасева — інструктар ткацкай фабрыкі Аршанскага ільнокамбіната са сваімі вучаніцамі-стаханайкамі. На здымку (злева направа): Е. Зайцава, Л. Мігдасева, В. Рыбакова, В. Карабань і Т. Філіповіч. 6. Стаханайская брыгада рэзчыкаў лістапракатнага цэха Магілёўскага трубаліцейнага завода выконвае план на 220—230 проц. На здымку: З. Архінава, Т. Рыбакова, А. Лысова.

нага цэха Магілёўскага трубаліцейнага завода выконвае план на 220—230 проц. На здымку: З. Архінава, Т. Рыбакова, А. Лысова.

У КАЛГАСЕ ІМЯ СТАЛІНА

МАШИНА імчыцца па дарозе, якая вядзе са Стоўбцаў у Засулле. У святле фар—касыя палосы дажджу. Але зусім нечакана ў змроку, сярод бязлюдных касагораў, якія скрываюць хутары аднаасобнікаў, паўстае цудоўны малюнак. У нябеснай прасторы вырастаюць палосы святла дзівосных абрысаў. Гэта—водбліскі электрычных агнёў гідрастанцыі засульскага калгаса імя Сталіна. Іх відаць здалёк. У мясцовых хлебарабаў і праезджых людзей яны выклікаюць пачуццё радасці.

— Сталінскае святло! — гавораць яны пра лямпачкі, што асвятляюць раку Лівянку, сядзібу калгаса, гаспадарчыя будынкі, школу-сямігодку, сельсовет, паштовае аддзяленне, больніцу, жылыя дамы.

Новыя дамы прымыкаюць да балышака і ўтвараюць шырокую вуліцу. Гэта — прасторныя, чыстыя, светлыя пяцісценкі. Два гады назад тут быў пустыр з бур'яном, а цяпер надзіва вырас пасёлак.

Хто-ж навасельцы? Дзе раней жылі? Хто надзяліў іх такім шчасцем?

Вось новая хата праслаўленай сям'і Ганны Іванаўны Юнцэвіч. Яе дачку Ванду ўрад узнагародзіў медалямі «За трудовое отличие» і «За трудовую доблесть», дачку Вікторыю і сына Мечыслава — медалямі «За трудовое отличие». Старая маці невыказна шчасліва за сваіх дзяцей, за свой лёс. А колькі гора хлебнула яна, калі прыходзілася ад цямна да цямна працаваць на панскіх палях, хадзіць за панскай жывёлай, жыць упрогаладзь, у цеснаце. Батракі, як і сям'я Ганны Іванаўны, зямлі не мелі, а на долю сялян усёй вёсцы прыпадала менш паловы таго, што меў адзін памешчык.

Побач у новым доме жыве калгасніца Ніна Багданоўч. Былая батрачка, яна таксама раней жыла ў бараку.

Пабудавала сабе хату і сям'я Браніславы Уліч. Разам з дачкой яна зарабіла ў калгасе 158 пудоў хлеба, 406 пудоў бульбы і 2683 рублі. Гэтыя і іншыя забудоўшчыкі — ранейшыя батракі — пазналі шчаслівае, заможнае і культурнае жыццё толькі пры савецкай уладзе, у калгасе.

Не толькі дзеці Ганны Юнцэвіч адзначаны ўрадавымі ўзнагародамі. Медалі на грудзях носіць шмат іншых калгаснікаў.

Дастатак прышоў у дамы былых батракоў. Ёсць у іх электрычнае святло, радыё, газеты, кнігі. У асабістай гаспадарцы — карова, авечкі, свінні, птушка. Абуліся, адзеліся людзі.

Вось чаму жыхары новага пасёлка назвалі сваю вуліцу імем таго, хто прынёс ім шчасце, вывёў з батрац-

кай няволі на шлях свабоднага і забяспечанага жыцця ў калгасе.

Калі ў новы дом да Ганны Юнцэвіч сабраліся суседзі, каб павіншаваць яе з узнагароджаннем дзяцей, гаспадыня, падышоўшы да стала, убранага рознастайнымі стравамі, ад усёй душы сказала:

— Роднаму Сталіну дзякуй за тое, што навучыў нас жыць, вывёў на светлую дарогу. Доўгія леты жыцця і здароўя яму! Хоць я і старая, але адчуваю сябе маладой. Сілы нам любімы Сталін дае.

Госці гарача віталі Ганну Іванаўну за праўдзівыя словы.

Сёлетняя восень прынесла сумленным працаўнікам багатыя дары. Сярэдні ўраджай бульбы ў звеннях Юсіфа Кулікоўскага, Аляксандра Міхалевіча і Станіслава Барысевіча склаў 1518 пудоў на кожным з 15 гектараў — на 250 пудоў больш, чым летась. Вырашчаны 126-пудовыя ўраджаі жыта, высокі ўмалот дала пшаніца, авёс, ячмень.

Калгас імя Сталіна штогод заносіцца на рэспубліканскую Дошку гонару. І ў гэтым сказваецца любоў працаўнікоў арцелі да таварыша Сталіна. 70-годдзе з дня нараджэння І. В. Сталіна засульскія калгаснікі адзначылі скромнымі падарункамі: яны здалі звыш плана многа тон збожжа, бульбы, перавыканалі абавязацельствы па пастаўцы малака, мяса і іншых прадуктаў жывёлагадоўлі, выканалі заданне па нарыхтоўках ільнопрадукцыі.

Многа дэлегацый з калгасаў і сялянскіх хадакоў бывае ў Засуллі. Для іх тут усё цікава і навучальна. Нядаўна пабылі тут госці з калгаса імя Гастэла Мінскай вобласці. Старшыня паказваў ім гідраэлектрастанцыю. Па праекту меркавалася выдаткаваць 150 тысяч рублёў на збудаванне дамбы, плаціны, будынка электрастанцыі, набыццё і ўстаноўку абсталявання. Але затраты былі зведзены да мінімуму—39 тысяч рублёў. Цяпер энергія капрызнай Лівянкі прыводзіць у рух пілараму, гонтарэзны станок, асвятляе гаспадарчыя будынкі, жылыя дамы, радыёвузел, культурна-асветныя ўстановы, прымяняецца на маладзёбе, прыгатаванні кармоў і для розных іншых гаспадарчых патрэб.

Калі правялі электрычнасць у дом 70-гадовага сяляніна Івана Жука, ён сказаў:

— Ад роду жыў з капцілкай, а вось цяпер Сталін святло сапраўднае даў.

Іван Жук разам з Нікалаем Новікавым, Аляксандрам Галеснікам, Платонам Каробкай і іншымі аднасяльчанамі падалі заяву аб уступленні ў калгас. Сёлета калгасная сям'я павялічылася на дзесяткі гаспадарак. Цяпер уся вёска Засулле стала калгаснай.

Неяк восенню малады калгаснік Аляксандр Фянько

Прыязджайце ў наш калгас

Н. МАКАЕУ

Прыязджайце ў наш пасёлак,
К нам, ў зарэчанскі калгас.
Ну й прыгожа,
Ну й вясёла
Стала жыць цяпер у нас!
Пад вячор
У калгасным клубе,
Як збярэцца ўвесь народ,
Проста радасна і любя
Бачыць дружбы гэтай сход.
Прыязджайце,
Мы сардэчна
Запрашаем ў госці к нам.

Стараны тае зарэчнай
Не пазнаць цяпер ўжо вам.
Ўздоўж па вуліцы шырокай
Па баках
У два рады
Працягнуліся з далёка
К нам электраправады.
І ў дамах
Ва ўсёй арцелі —
Так калгаснік жыць пачаў.
Свецяць —
Вы-ж бы паглядзелі —
Цуда-лямпы Ільча...

Не пазнаць яе нікому
Той зарэчнай стараны.
Прыязджайце к нам к любому
На піанічныя бліны.
Падзівіцеся на хаты,
Паглядзіце на палі,
Як культурна і багата
Мы ў калгасе зажылі.
Прыязджайце —
Што-б ні стала —
І ў любы заходзьце дом.
Мы ў Зарэчча вас з вакзала
На «Победе» прывязём.

★

Сям'я калгасніцы Г. І. Юнцэвіч.
На здымку (злева направа): Г. І. Юнцэвіч і яе дзеці: Ванда, Яніна, Вікторыя і Мечыслаў.

Фото М. Мінковіча.

★

ладзіў электраматоры для поўскладанай малатарні, сартыроўкі і саломарэзкі. Яго абступілі незнаёмыя.

— За якой справай прышлі? — спытаў іх хлапец.

— А пацікавіцца: выйдзе ў цябе ці не выйдзе?

У Фянько вышла.

А што робіцца там, дзе ласкава шэпчацца з вадой турбіна? Тут адбою няма ад заказчыкаў на распілоўку лесу.

У летні час найбольш экскурсантаў пабыло на ўраджайных нівах звенняў Кулікоўскага, Міхалевіча і Барысевіча. «Чым падкармлівалі, як садзілі, які гатунак бульбы, калі клубняў такіх кусцістых не здаралася ніколі бачыць? А адкуль жыта такую сілу ўзяло — высокае, густое, каласістае, буйназарністае?» — цікавіліся наведвальнікі.

Зойдуць потым у праўленне, сустрэнуць даярку Насту Кулікоўскую.

— А як у калгасе з удоем?

— За год да 1900 літраў малака ад кожнай каровы падойваю. А сяброўка мая, Ванда Юнцэвіч, ад рэкардысткі «Шалуні» атрымала больш 2200 літраў.

Не вераць, сумняваюцца. Тады іх вядуць у тыповы двор для жывёлы.

— Колькі-ж кароў у калгасе?

— Зараз 60 ды чакаем 23 цялят прышлodu.

— А авечак?

— 63 галавы, а ў восені многа пабольшае.

— А з цяглом як?

— Коней хапае. А вунь і маладняк...

Госці не налюбуюцца на бліскучых жарэбчыкаў, якія жвава бегаюць па дварэ. Іх даглядае вопытны калгаснік.

Агляд калгасных багаццяў працягваецца ў тыповым свінарніку, птушніку, пчолапасены, фруктовым садзе.

Цікаўныя экскурсантаў даведваюцца і аб тым, што калгас яшчэ летам наменіў пабудову канюшні, лазні, клуба на 100 чал. са стацыянарнай кіноўстаноўкай, радыёвузла, рыбных сажалак у плаўнях ракі Ліванкі, механізацыю падачы вады на фермы і ў лазню...

Верыцца і не верыцца гасцям. Верыцца ўсёму, што ўжо зроблена ў калгасе, не верыцца вялікім планам, высокім мэтам, што ставяць перад сабою калгаснікі.

— Адкуль сілы возьмеце, каб такое падняць? — пытаюць рахункавода і старшыню праўлення.

— Сілу Сталін нам даў. Жыць і працаваць па Сталінскаму статуту сельгасарцелі — вялікага шчасця дасягнуць можна.

Напярэдадні знамянальнай даты — 70-годдзя таварыша І. В. Сталіна — засульскія калгаснікі з гордасцю і радасцю могуць рапартваць любімаму правадыру, што ўсе свае вялікія планы і высокія мэты яны з чэсцю ператвараюць у жыццё, натхняемыя яго вучэннем, яго імем, яго бясконца дарагімі і блізкімі вобразамі.

І. ЗАХАРАУ.

Пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі

(Агляд пісем у рэдакцыю)

ДЗЕНЬ Сталінскай Канстытуцыі — вялікае свята для савецкага народа. Канстытуцыя СССР, тварцом якой з'яўляецца вялікі Сталін, ажыццявіла лепшыя мары чалавецтва. Яна прадаставіла савецкім людзям найвялікшыя ў свеце правы, і кожны савецкі грамадзянін шырока карыстаецца гэтымі правамі.

Аб вялікім шчасці жыць і працаваць пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі расказваюць у сваіх пісьмах у часопіс працоўныя жанчыны.

Е. С. Цыбульская — ткачыха Гродзенскага суконнага камбіната — піша: «Мы жывем у савецкай краіне, што з'яўляецца для нас вялікім шчасцем. Я ўсім сэрцам люблю сваю Радзіму. На кожным кроку савецкія людзі адчуваюць яе клопаты і ўвагу. Асабліва многа яна зрабіла для моладзі і жанчын. Савецкі ўрад стварае ўсе ўмовы для таго, каб мы маглі дасягнуць сваёй мэты».

Разам з групай стаханавак камбіната тав. Цыбульская ездзіла нядаўна ў Маскву, каб вывучыць вопыт работы вядомых усёй краіне ткачых М. Ражнёвай і Л. Кананенка. «Мы вельмі задаволены сваёй пасадкай да купавінцаў, — піша яна. — На вопыту брыгады Ражнёвай мы перайшлі на звыштыпавое абслугоўванне. Раней на машыне працавала па тры чалавекі, цяпер па два. Я працую з Соф'яй Місько. Яна комсамолка, вельмі старанная, працаздольная дзяўчына. Прыкладзем усе

Грамадзяне СССР маюць права на асвету

Заняткі навуковага гуртка па мікрабіялогіі ў Беларускай дзяржаўнай ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга Сельскагаспадарчай акадэміі (г. Горкі). Злева направа: студэнты А. Шлопак, І. Новікава, В. Лобай, В. Сталярова, кіраўнік гуртка дацэнт А. А. Ларго, Р. Шлопак. Фото М. Мінковіча.

памаганні, каб ні ў якім выпадку не адстаць у рабоце ад М. Ражнёвай і Л. Кананенка».

Савецкія людзі лічаць працу справай чэсці, доблесці і геройства. У беззаветнай працы на шчасце Радзімы яны бачаць зачаткі новага, камуністычнага грамадства.

«Я шчасліва тым, што працай уношу свой уклад у нашу барацьбу за лепшае заўтра, — піша Мальвіна Гуц, брыгадзір комсамольска-маладзёжнай брыгады закрыйнага цэха Магілёўскай абутковай фабрыкі. — Я выпускаю прадукцыю толькі выдатнай якасці, значна перавыконваю вытворчыя нормы». Тав. Гуц расказвае і аб тым, што яна вучыцца і многа чытае. «Глыбокая плынь» І. Шамякіна, «Будучыня» Э. Самуйлёнка, «Белая бяроза» М. Бубёнава, «Чэсць змоладу» А. Первенцава — вось далёка не поўны пералік прачытаных ёю ў апошні час кніг. «Гордасцю напаўняецца маё сэрца, — заканчвае сваё пісьмо тав. Гуц, — што я з'яўляюся савецкім чалавекам, вольнай грамадзянкай вялікай сацыялістычнай Радзімы, народ якой, узначальваючы ўсіх у барацьбе за мір ва ўсім свеце, смела ідзе ў цудоўны камунізм».

Ад стаханавак вытворчасці не адстаюць у імкненні сумленнай працай мацаваць сваю Радзіму працаўніцы калгасных і саўгасных палёў.

«Мы ўсе сілы прыкладаем, каб выканаць абавязальствы, узятыя перад партыяй, урадам і таварышам Сталіным», — запэўнівае ў сваім пісьме Мар'я Нікалаеўна Крывадубская, звенная калгаса «1 Мая» Слуцкага раёна. Тав. Крывадубская расказвае аб тым, як яны вялі барацьбу за высокі ўраджай, як добра ўгноілі зямлю, правялі глыбокае ўзурванне, адбіралі для пасадкі лепшыя клубні бульбы, не менш 65 грамаў кожны, як старанна змагаліся з пустазеллем, праводзілі акучванне, падкормку мінеральнымі ўгнаеннямі,

Грамадзяне СССР маюць права на працу

Н. Г. Марчанкава — знатны машыніст Аршанскага дэпо імя К. С. Заслонава.

Фото К. Якубовіча.

«Увесь час, — піша яна, — я раілася з аграномам тав. Тарлецкай. Са сваім звяном мы стараліся выканаць усе яе парады. Мы атрымалі ўраджай бульбы па 500 цэнтнераў з гектара. У 1950 годзе будзем змагацца за тое, каб увесь наш калгас, не толькі мае адно звяно, быў першым па рэспубліцы».

А вось што піша дзярка соўгаса «Дзесяцігоддзе БССР» Яўгена Васільеўна Літошка:

«Я ганаруся тым, што жыў у краіне сацыялізма, дзе скромная праца кожнай працаўніцы высока ацэнена нашым урадам. Я люблю сваю работу. Уважліва сачу за каровамі. Кармлю і паю іх своєчасова. І калі прыходжу ў сарай, то нават жывёла адчувае, што прышоў яе гаспадар. Карова «Амазонка» дае па 33 літры малака ў суткі».

Савецкія людзі шырока скарыстоўваюць не толькі права на працу, але і права на адпачынак, асвету, забяспечаную старасць. Старая селькорка часопіса, пенсіянерка з Хоцімска тав. Барава піша ў рэдакцыю з Крыма: «Я знаходжуся на лячэнні ў санаторыі «Марат», ля самага Чорнага мора. Якая тут прыгажосць! Жывеш і вачам не верыш. Пакоі ўсе вялікія, утульныя. Харчаванне і лячэнне выдатнае — ясі, што толькі табе падабаецца. Толькі дзякуючы савецкай уладзе і нашаму мудраму правадыру І. В. Сталіну мы дасягнулі

такага жыцця. У санаторыі лечацца людзі розных нацыянальнасцей і розных прафесій. За адным сталом сядзяць і палкоўнік, і інжынер, і работніца, і сялянка. Адносіны да ўсіх аднолькавыя. Калі я ехала ў санаторый, не магла сагнуцца, а зараз чуюся вельмі добра. Прыеду дамоў здаровая і буду яшчэ лепш працаваць на карысць Радзімы».

Дзень Сталінскай Канстытуцыі ў гэтым годзе сунаў з падрыхтоўкай да вялікай і радаснай падзеі — 70-годдзя таварыша Сталіна. Увесь савецкі народ імкнецца сустрэць гэты дзень новымі працоўнымі поздавігамі, парадаваць роднага правадыра выдатнымі вытворчымі падарункамі.

Звеннявая калгаса імя Сталіна (Астравецкі раён Маладзечанскай вобласці) А. О. Глазунова піша:

«К дню нараджэння нашага любімага правадыра і настаўніка, роднага бацькі І. В. Сталіна, мае звяно ўзяло на сябе абавязальства памяць увесь лён і здаць дзяржаве не ніжэй 14 нумарам; поўнасю завяршыць усе работы сёлетняга сельскагаспадарчага года. Абавязальства будзе выканана. Работа праходзіць паспяхова».

У кожным радку пісем савецкіх патрыётак адчуваецца гарачае жаданне доблеснай працы праславіць Радзіму, гарачая любоў да мудрага тварца Канстытуцыі СССР — вялікага Сталіна.

Сталін, гордасць для народаў — Канстытуцыя твая!

Беларускія народныя частушкі аб Сталінскай Канстытуцыі.

Вёў нас Ленін, вёў нас Сталін
У бой за рэвалюцыю;
Даў нам Ленін, даў нам Сталін
Сонца-Канстытуцыю.

Правадыр наш, родны Сталін.
Мы шчаслівы ўсе з табой;
Наша моладасць і слава
У Канстытуцыі тваёй.

Сабірайцеся, падружкі,
Песню звонкую спяем;
З новым Сталінскім законам
К камунізму мы ідзем.

Свеціць сонца залаціста
На савецкім края;
Сталін, гордасць для народаў —
Канстытуцыя твая!

Я іду, а пад нагамі
Травушка шайковая;
Канстытуцыя заззяла,
Нібы сонца новае.

Канстытуцыя, як сонца,
Асвятляе шлях жыцця;
Колькі радасці бясконцай
У простых сталінскіх славах.

Канстытуцыю чытала,
Лепшай радасці не знала;
Гэта-ж Сталін — бацька наш
Так клапаціцца аб нас.

Канстытуцыю чытала,
Песню Сталіну складала;
Гэту песеньку сваю
Бацьку Сталіну спяю.

Да Кастрычніка жанчыны
Век бяспрайнымі жылі;
Канстытуцыя жанчынам
Дала роўныя правы.

Грамадзяне СССР маюць права на адпачынак

На адпачынку ў санаторыі Несвіж Баранавіцкай вобласці. Справа налева: звеннявая калгаса «Большэвік» Любчанскага раёна Баранавіцкай вобласці Герой Соцыялістычнай Працы П. Л. Калола, кіраўнік лектарскай групы Пінскага абкома ЛКСМБ С. М. Піцёрская і калгасніца калгаса «Рэвалюцыя» Быхаўскага раёна Магілёўскай вобласці У. Ц. Бурмістрава.

Фото І. Шышко.

ПАРАДЫ КАСМЕТОЛАГА

У змяшчаемых намі парадах кансультанта-касметолага нашы чытачкі даведваюцца аб простых і карысных рэцэптах па догляду за скурай твару і валасамі, па захаванню свежай і далікатнай скуры твару, шыі, рук. Наша першая гутарка будзе датычыць пытання:

ЯК ДАГЛЯДАЦЬ ЗА СКУРАЙ ТВАРУ І РУК У ЗІМОВЫ ЧАС

Пры холадзе скуру неабходна гадоўным чынам засцерагаць ад магчымых абмарожванняў, сляды якога можна знішчыць толькі пасля працяглага і ўпартага лячэння. лепшым сродкам для засцярогі з'яўляецца ўжыванне тлустых мазей. Апрача крэмаў «Тэжэ» («Лотас» і «Начны») рэкамендуецца крэм, складзены па наступнаму рэцэпту: свіное сала — 1 чайная лыжка і касторавае масла — 1,5 чайнай лыжкі.

Гэтай маззю трэба змазваць твар і рукі даволі шчытным слоём за поўгадзіны да выхаду на паветра. Перад выходам намазаныя месцы трэба працерці кавалачкам ваты або мяккім чыстым шматком. Пажадана пакрыць твар лёгкім слоём пудры.

Пакрываць твар крэмам трэба асцярожнымі рухамі пальцаў ад сярэдзіны ілба да віскоў, ад носа, вуглоў рота і падбародка ў напрамку да вушэй. Пад вачыма лепш за ўсё накладваць лёгкімі пакалечваючымі рухамі двух-трох пальцаў, перасоўваючы іх ад знадворнага краю вока да носа. Накладванне такім чынам крэму засцерагае скуру ад заўчасных маршчын.

Пад уплывам халоднага паветра ў некаторых асоб паяўляюцца трэшчыны на губах, што выклікае боль. Гэта часта бывае ў тых, хто прызвычаіўся ўвільгатняць сохнучыя губы

языком. Ад гэтай шкоднай звычкі трэба адвучыцца, а супроць сухасці губ ужываць звычайнае гусінае сала (таплёнае).

Вельмі рэкамендуецца праціраць нанач твар цёплым малаком. Для гэтага трэба змачыць у малаку кавалачак ваты або маленькі мяккі шматок і асцярожна працерці ўвесь твар. Шматок пасля кожнага такога ўжывання неабходна памыць у цёплай вадзе з мылам.

Некаторыя скардзяцца на хуткае паяўленне пры халоднай тэмпературы чырвані твару, сінюшнасці і нават пякоты. Трэба лічыць, што гэта з'яўляецца вынікам агульнага хваравітага стану, і таму ў падобных выпадках мясцовае лячэнне недастаткова, а неабходна звярнуцца да ўрача-спецыяліста.

М. ФЕДАРОЎСКАЯ,
кансультант-касметолаг.

ПАРАДЫ ПА КУЛІНАРЫІ

ЖАРКОЕ ДУХАВОЕ

На 500 г мяса — 800 г бульбы, 2 морквы, 1 шт. пятрушкі, 1 галоўку цыбулі, 1 ст. лыжку мукі, 1 ст. лыжку тамату-пюрэ, 1 ст. лыжку тлушчу.

Адзеленае ад касцей мяса нарэзаць парцыённымі кавалкамі, адбіць цяпай, пасаліць, пасыпаць перцам, абсыпаць мукой, абсмажыць кожны кавалак і скласці ў неглыбокую каструлю. На патэльні, дзе смажылася мяса, наліць крыху вады, давесці яе да кіпення і ўліць у каструлю з мясам, дабавіць 2 шклянкі вады і тамату-пюрэ. Закрываць каструлю крышкай і тушыць 30 хв. Затым пакласці ў каструлю абсмажаную бульбу, злёгку абсмажаныя моркву і пятрушку, а таксама перац і лаўровы ліст і тушыць усё да гатоўнасці на слабым агні. Пры ўкладцы на талеркі пасыпаць рубленай зеленню.

РАГУ З БАРАНЫНЫ

На 500 г бараніны — 800 г бульбы, па 1 шт. морквы, пятрушкі, рэпы, 1 галоўку цыбулі, па 1 ст. лыжцы тлушчу, тамату-пюрэ, мукі.

Бараніну парубіць на кавалкі разам з касцямі, пасаліць, злёгку абсмажыць на патэльні, абсыпаць мукой, прасмажыць яшчэ 1—2 хв. і скласці ў каструлю. На патэльні, дзе смажылася бараніна, наліць крыху вады, пракіпяціць і ўліць у каструлю з баранінай, дабавіць 2 шклянкі вады і тамату-пюрэ, закрываць крышкай і тушыць на працягу гадзіны. Затым дабавіць абсмажаную бульбу і злёгку абсмажаныя моркву, пятрушку, рэпу, нарэзаныя кавалачкамі, цыбулю, а таксама перац і лаўровы ліст і прадоўжыць тушэнне да гатоўнасці. Пры падачы пасыпаць рубленай зеленню пятрушкі. Такім-жа спосабам можна прыгатаваць рагу з трусцяніны, цяляціны, курыцы.

ГРЭЧНЕВАЯ КАША З ГРЫБАМІ І ЦЫБУЛЯЙ

На 2 шклянкі грэчневых круп — 3 шклянкі вады, 25 г сухіх грыбоў, 2 галоўкі рэпчатой цыбулі, 2—3 ст. лыжкі тлушчу, 1 чайную лыжку солі.

100109.

Сухія грыбы прамыць, скласці ў каструлю, заліць 3 шклянкамі халоднай вады і пакінуць у ёй на 1—1½ гадзіны. Калі грыбы набухнуць, выняць іх з вады, дробна нарэзаць або прапусціць праз мясарубку, пакласці назад у тую-ж ваду і паставіць варыць. У закіпеўшую ваду дабавіць соль, засыпаць грэчневую крупу і, памешваючы, варыць да загусцення. Затым каструлю з кашай накрываць і паставіць для ўправання на 2—3 гадзіны. У гатовую кашу дабавіць падсмажаную ў масле цыбулю і размяшаць.

АЛАДКІ З ЯБЛЫКАМІ

На 500 г мукі — 2 шклянкі малака або вады, два яйкі, 2 ст. лыжкі масла, 1 ст. лыжку цукру, ½ чайнай лыжкі солі, 25 г дрожджаў, 3—4 яблыкі.

У цёплым малаце (або ў цёплай вадзе) развесці дрожджы, дадаць масла, яйкі, цукар, соль і, вымешваючы, паступова ўсыпаць муку. Начыненне з цеста пакрыць крышкай або рушніком і паставіць у цёплым месцы для падыходу.

Яблыкі ачысціць, нарэзаць тонкімі лісткамі і перад выпечкай пакласці ў гатовае падышоўшае цеста і перамяшаць, пасля чаго смажыць аладкі на патэльні з разгрэтым тлушчам, прычым цеста класці лыжкай, змочанай у вадзе.

БАБКА З МОРКВЫ

На 500 г мукі — 250 г пюрэ з морквы, 150 г масла слівачнага, 200 г цукру, 3 яйкі, 20 г дрожджаў, ½ чайнай лыжкі солі.

Дрожджы развесці ў ½ шклянкі цёплай вады, пакласці нацёртую моркву, яйкі, усыпаць ⅓ прасеянай мукі і, размяшаўшы, паставіць у цёплае месца для падыходу.

У падышоўшую апару пакласці астатнюю муку, масла, цукар, ванілін, цэдру, соль, старанна вымешаць і паставіць для паўторнага падыходу. Калі цеста добра ўзімецца, вылажыць яго ў форму, змазаную маслам, і паставіць у духоўку прыкладна на 1 гадзіну для выпечкі.

Гатовая бабка з морквы павінна атрымацца яркашараннага колеру з прыемным пахам і добрым смакам.

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

АТ 02552. Журнал «Работница и крестьянка» на беларуском языке. Издание ЦК КП(б)Б. Цана 1 руб. 50 кап.

Падпісана да друку 27/XII-49 г. Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна, 55. пакой 23. Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4.

Выдавецтва ЦК КП(б)Б.

Тыраж 10.000. Мінск, друкарня імя Сталіна.

Заказ № 615

М. П. ФЕДАРОЎСКАЯ
ОБЛАСТНАЯ
БИБЛИОТЕКА
им. Л. е н н а

НАЦЫОНАЛЬНАЯ
БІБЛІАТЭКА
БЕЛАРУСЬ

вычки
хасці
сала

іраць
я гэ-
кава-
шма-
твар.
ўжы-
сплай

уткае
туры
нават
з'яў-
авіта-
пад-
кова,
і-спе-

Я,
аг.

ць 3
га-
обна
асці
ную
неш-
шай
м. У
ую

або
ст.
25 г

есці
еш-
там
тым

рад
ера-
ра-
ча-

квы,
йкі,

па-
най
па-

нас-
і
бра
м, і
вы-

аф-

ВА,

кап.

615

Традиційна робоча бачка-записна книга імені Кірова М. В. Кішкіна за відзначення